

Устав Краљевине Југославије од 3 септембра 1931 године, 1937.

Садржај

I

Устав Краљевине Југославије

Одељак I. Опште одредбе

Одељак II. Основна грађанска права и
дужности

Одељак III. Социјалне и економске
одредбе

Одељак IV. Државна власт

Одељак V. Краљ

Одељак VI. Намесништво

Одељак VII. Народно Претставништво

Сенат

Народна Скупштина

Одељак VIII. Управна власт

Самоуправа

Одељак IX. Судска власт

Одељак X. Државно газдинство

Одељак XI. Војска

Одељак XII. Измене у Уставу

Прелазна наређења

Закључне одредбе

II

Закон о устројству цивилне куће Њ. В. Краља

Канцеларија Њ. В. Краља

Маршалат Двора

Управа Двора

Опште одредбе

Прелазна наређења

Закључно наређење

III

Породични правилник за чланове
Краљевског дома Краљевине Југославије

IV

Закон о уређењу Државне Врховне Управе

I Одсек: Министарства, њихова уређења и
њихова надлежност

II Одсек: Министри, Министарски савет и
Претседник Министарског савета, помоћници
Министара

III Одсек: Министарска одговорност

IV Одсек: прелазна и завршна наређења

Одредбе Закона о укидању, измени и допуни
законских прописа који се односе на Врховну
Државну Управу

342.4(497.1)

КА ЗАКОНА
ог Предузећа Геца Кон А.Д.

У С Т А В
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ЗБИРКА ЗАКОНА

ИЗДАВАЧКОГ И КЊИЖАРСКОГ ПРЕДУЗЕЋА ГЕЦА КОН А. Д.

Св. 15:

Уведено у нови инвентар бр. 2076/21
1. јануара 1942 год.
Београд.

УСТАВ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

СА

ЗАКОНОМ О УСТРОЈСТВУ ЦИВИЛНЕ КУЋЕ,
ПОРОДИЧНИМ ПРАВИЛНИКОМ КРАЉЕВСКОГ
ДОМА И ЗАКОНОМ О ВРХОВНОЈ ДРЖАВНОЈ
УПРАВИ.

БИБЛИОТЕКА
Министарства Правде
Бр. 1244.-

БЕОГРАД

ИЗДАВАЧКО И КЊИЖАРСКО ПРЕДУЗЕЋЕ ГЕЦА КОН А. Д.

12 КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 12

1937

Ова свеска садржи:

I. Устав Краљевине Југославије;

II. Закон о устројству цивилне куће Њ.
В. Краља;

III. Породични Правилник за чланове Кра-
љевског Дома Краљевине Југославије;

IV. Закон о уређењу Врховне Државне
Управе.

Регистар и садржај — на крају свеске.

Припремио за штампу
ЉУБ. РАДОВАНОВИЋ,
адвокат у Београду.

У С Т А В
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
од 3 септембра 1931

Служб. новине бр. 200 од
3 септембра 1931 и додатак LXVI
од 9 септембра 1931 стр. 1305

УСТАВ

Краљевине Југославије

ОДЕЉАК I.

Опште одредбе

Члан 1

Краљевина Југославија је наследна и уставна монархија.

Члан 2

Грб је Краљевине двоглави Бели Орао у полету, на црвеном штиту. Врх обе главе Двоглавог Белог Орла стоји Круна Краљевине. На прсима Орла је штит, на коме су: бео крст на црвеном штиту са по једним огњилом у сваком краку, поред њега штит са 25 поља црвених и сребрнатих наизменце а испод њих плави штит са три златне шестокраке звезде и бели полумесец.

Државна застава је плаво-бело-црвена тробојка у водоравном положају према уставном копљу.

Члан 3

Службени језик Краљевине је српско-хрватско-словеначки.

ОДЕЉАК II.

Основна грађанска права и дужности

Члан 4

Држављанство је у читавој Краљевини једно. Сви су грађани пред законом једнаки. Сви уживају једнаку заштиту власти.

Не признаје се племство ни титуле, нити икаква преимућства по рођењу.

Закон о држављанству од 21 септембра 1928, са изменама и допунама од 20 јуна 1934.

Члан 5

Ујемчава се лична слобода.

Нико не може бити узет на одговор, нити бити притворен, нити иначе ма од кога бити лишен слободе, осим у случајевима које је закон предвидео.

Незаконито лишење слободе је кажњиво.

Глава XXI Крив. законика; § 391 истог закона.

Члан 6

Никоме не може судити ненадлежан суд.

Члан 7

Нико не може бити осуђен док не буде надлежно саслушан или законим начином позван да се брани.

Члан 8

Казна се може установити само законом и применити једино на дела, за која је закон у напред рекао да ће се том казном казнити.

Члан 9

Ниједан грађанин не може бити изгнан из државе. Он се не може протерати у земљи из једног места у друго, нити заточити у једноме месту, осим у случајевима које је закон изречно предвидео.

Нико се не може, ни у ком случају, протерати из свог завичајног места, без судске пресуде.

Члан 10

Стан је неповредан.

Власт не може предузети никакво претресање ни истраживање у стану грађана, осим у случајевима које је закон предвидео и начином како је закон прописао.

Незаконита повреда стана кажњива је.

§§ 250 и 396 крив. законика.

Члан 11

Ујемчава се слобода вере и савести. У својене вероисповести равноправне су пред законом и могу свој верозакон јавно исповедати.

Уживање грађанских и политичких права независно је од исповедања вере. Нико се не може ослободити својих грађанских и војних дужности и обавеза позивајући се на прописе своје вере.

Вере могу бити признате само законом. Усвојене и признате вере самостално уређују своје унутрашње верске послове и управљају својим закладама и фондовима у границама закона.

Нико није дужан да своје верско осведочење јавно исповеда. Нико није дужан да суделује у верозаконим актима, свечаностима, обредима и вежбама, осим код државних празника и свечаности и у колико то одреди закон за особе, које су подложне очинској, турској и војној власти.

Усвојене и признате вере могу одржавати везе са својим врховним верским поглаварима и ван границе државе, у колико то траже духовни прописи појединих вероисповести. Начин, како ће се те везе одржавати, регулисаће се законом.

У колико су у државном буџету предвиђени за верозаконе сврхе издаци, имају се делити међу поједине усвојене и признате вероисповести сразмерно броју њихових верних и стварно доказаној потреби.

Верски претставници не смеју употребљавати своју духовну власт преко верских богомоља или преко написа верског карактера или иначе при вршењу своје званичне дужности у партиске сврхе.

Исто тако ником није допуштено да у богомољама или приликом верских скупова и манифестација у опште врши ма какву политичку агитацију.

Закон о Српској православној цркви од 8 новембра 1929; Устав Српске православне цркве од 16 новембра 1931; Закон о избору патријарха Српске православне цркве од 5 априла 1930.

Закон о Исламској верској заједници Краљевине Југославије од 25 марта 1936; Устав Исламске верске заједнице Краљевине Југославије, од 24 октобра 1936.

Закон о верској заједници Јевреја у Краљевини Југославији, од 14 децембра 1929.

Закон о евангелистичко-хришћанским црквама и реформованој хришћанској цркви Краљевине Југославије, од 16 априла 1930; Устав реформоване хришћанске цркве Краљевине Југославије, од 11 маја 1933.

Објашњење Министра вера о признању Старокатоличке цркве у Краљевини С. Х. С. од 18 децембра 1923.

Закон о верској настави у народним, грађанским и учитељским школама у Краљевини Југославији, од 23 септембра 1933.

Члан 12

Свакоме је слободно, у границама закона, изразити своје мишљење путем речи, живе или писане, сликама и другим сходним средствима.

Закон о штампи од 6. августа 1925 са изменама и допунама од 6. јануара 1929.

Члан 13

Грађани имају право удруживања, збора и договора у границама закона. Не може бити

удруживања на верској или племенској или регионалној основи у партиско-политичке сврхе као ни у сврхе физичког васпитања.

На зборове се не може долазити под оруђем.

Закон о удружењима и зборовима и договорима од 18 септембра 1931, са изменама и допунама од 24 марта 1933.

Члан 14

Грађани имају право молбе. Молбу може потписати један или више њих, као и сва правна лица. Молбе се могу подносити свима властима без разлике.

Члан 15

Наука и уметност су слободне.

Члан 16

Поред државних јавних школа могу постојати и приватне у границама закона.

Основно школовање је обавезно. Оно је у државним основним школама бесплатно.

Све школе морају давати морално васпитање и развијати држављанску свест у духу народног јединства и верске трпељивости.

Све установе за образовање под државним су надзором.

Закон о народним школама, од 5 децембра 1929, са доцнијим изменама и допунама;

Закон о грађанским школама, од 5 децембра 1931;

Закон о средњим школама, од 31 августа 1929, са изменама и допунама;

Закон о универзитетима, од 28 јуна 1930; Општа уредба универзитета, од 11 децембра 1931; Уредба православног богословског факултета универзитета у Београду, од 17 маја 1935; Уредба католичког богословског факултета универзитета у Загребу и Љубљани од 17 маја 1935; Уредба Ветеринарског факултета Универзитета у Београду и Загребу, од 22 јула 1936; Уредба Пољопривредног факултета универзитета у Београду, од 21 септембра 1924; Уредба правног факултета Универзитета у Београду од 5 августа 1928, са доцнијим изменама и допунама; Уредба техничких факултета универзитета у Београду, Загребу и Љубљани, од 17 априла 1935, са изменама и допунама; Уредба о филозофском факултету у Скопљу и правном факултету у Суботици од 2. фебруара 1920; Уредба филозофског факултета свеучилишта Краљевине СХС у Загребу, од 6. априла 1928; Уредба фармацеутског одјела Филозофског факултета Свеучилишта краљевине СХС у Загребу од 6 априла 1928;

Закон о учитељским школама, од 27 септембра 1929; Уредба о Вишој педагошкој школи, од 11 августа 1935.;

Закон о трговачким средњим школама, од 18 марта 1932; Закон о поморско-трговачким академијама, од 18 марта 1932; Уредба са снагом о оснивању економско-комерцијалне високе школе у Београду, од 31 марта 1937;

Закон о нижим школама за пољску приреду од 14 фебруара 1882 са допунама од 28 августа 1920; Закон о средњим пољоприв-

вредним школама, од 7. новембра 1920; Закон о специјалним пољопривредним школама од 30 новембра 1921;

Закон о средњим техничким и мушким занатским школама, од 31 марта 1932; Закон о занатским школама, од 30 марта 1922; Закон о женским занатским и женским стручним школама, од 31 марта 1932;

Уредба о домаћичким школама, од 31 марта 1937 год.;

Уредба о оснивању средњих и виших уметничких школа у Београду, од 31 марта 1937, ит.д.

За ближе податке о овим законима, њиховим изменама и допунама и датуму обнародовања: Регистар г. Ненада Ђорђевића, II издање, 1937 г. — Геца Кон А. Д.

Члан 17

Неповредна је тајна писама, телеграфских и телефонских саопштења, осим у случају кривичне истраге, мобилизације или рата.

Сви они који повреде тајну писама, телеграфских и телефонских саопштења, казниће се по закону.

§§ 251, 402—404 крив. законика.

Члан 18

Сваки грађанин има право непосредно и без ичијег одобрења тужити суду државне и самоуправне органе за кривична дела, која би ови учинили према њему у службеном раду.

За министре, судије и војнике под заставом важе нарочите одредбе.

За штете које учине грађанима државни или самоуправни органи незаконитим или неправилним вршењем службе, одговарају пред редовним судом службеник као извршилац и држава, односно самоуправно тело.

Члан 19

Сва звања у свима струкама државне службе подједнако су доступна, под законским погодбама, свима држављанима.

Закон о чиновницима, од 31 марта 1931; Закон о држ. саобраћајном особљу, од 22 јуна 1931; Закон о устројству војске и морнарице од 6 септембра 1929 са изм. и доп. од 30 септембра 1931.

Члан 20

Сваки држављанин ужива заштиту државе у страним државама. Сваком је држављанину слободно иступити из држављанства пошто испуни своје обавезе према држави.

Забрањује се издавање својих држављана.

ОДЕЉАК III.

Социјалне и економске одредбе

Члан 21

Брак, породица и деца стоје под заштитом државе.

Члан 22

Својина је зајемчена.

Садржина и обим права својине одређују се законом.

Експропријација приватне својине у општем интересу допуштена је на основу закона, уз правичну накнаду.

Закон о заузимању приватних непокретних добара за опште народне потребе поред накнаде за иста (експропријација), од 15 марта 1866 са изменама и допунама од 30 маја 1931; појединачна зак. овлашћења о експропријацијама у финансијским законима (в. регистар г. Ненада Ђорђевића, II изд.); одредбе о експропријацији у законима о државним и самоуправним путовима, грађењу државних железница и грађевинском закону.

Члан 23

Слобода рада и уговарања у привредним односима признаје се.

Држава има, у интересу целине, а на основу закона, право и дужност да интервенише у привредним односима грађана, у духу правде и отклањања друштвених супротности.

Закон о радњама, од 5 новембра 1931, са осталим прописима издатим ради његовог извршења; закон о заштити радника, од 22 фебруара 1922, са доцнијим изменама и допунама, уредбама, правилницима и наредбама о регулисању радног-времена, услова и посредовања рада, закон о осигурању радника, од 14 маја 1922, са доцнијим изменама и допунама, правилницима и наредбама; уредба о утврђивању минималних надница, закључивању колективних уговора, помирењу и арбитражи, од 12 фебруара 1937;

Закон о сузбијању скупове, од 7 септембра 1922, са доцнијим изменама и допунама и т. д.

Члан 24

Као саветодавно тело у питањима привредним и социјалним установљава се Привредно Веће, које ће на тражење Краљевске Владе или Народног Претставништва давати своје стручно мишљење.

Привредно Веће сачињавају претставници привредних редова и стручњаци у привредним и социјалним питањима.

Начин састава и пословања Привредног Већа одређује нарочити закон.

Закон о привредном већу, од 18 марта 1932.

ОДЕЉАК IV

Државна власт

Члан 25

Државна власт врши се по одредбама овога Устава.

Члан 26

Законодавну власт врши Краљ и Народно Претставништво заједнички.

Народно Претставништво састављају Сенат и Народна Скупштина.

Члан 27

Управну власт врши Краљ преко одговорних министара по одредбама овога Устава.

Члан 28

Судску власт врше судови. Њихове пресуде и решења изричу се и извршују у име Краља на основу закона.

ОДЕЉАК V

Краљ

Члан 29

Краљ је заточник народног јединства и државне целине. Он је чувар њихових свагдашњих интереса.

Краљ потврђује и проглашује законе, поставља државне чиновнике и даје војне чинове по одредбама закона.

Краљ је врховни заповедник све војне силе. Он даје ордене и друга одликовања.

Закон о устројству цивилне куће Његовог Величанства Краља — у овој свесци под II.

Члан 30

Краљ има право амнестије. Амнестијом се ниште правне последице кажњивог дела, али се њоме не могу вређати права приватних лица на накнаду штете. Амнестија се може дати пре почетка кривичног поступка, у току поступка и после извршине пресуде. Амнестија је општа или појединачна.

Краљ има право помиловања. Он може досуђену казну опростити, смањити или ублажити.

Право помиловања по делима кажњивим само по приватној тужби одређује Законик о судском кривичном поступку.

Члан 31

Краљ претставља државу у свима њеним односима са туђим државама. Он оглашује рат и закључује мир. Ако земља није нападнута, или јој рат није оглашен од које друге државе, за оглас рата потребан је претходни пристанак Народног Претставништва.

Ако земљи буде оглашен рат или она буде нападнута, има се одмах сазвати Народно Претставништво.

Члан 32

Краљ сазива Народно Представништво у редован или ванредни сазив.

Краљ отвара и закључује седнице лично, престоном беседом или преко Министарског Савета, посланицом или указом.

У случају кад Краљ отвара и закључује седнице престоном беседом Сенат и Народна Скупштина уједно заседавају.

И престону беседу и посланице и указ премапотписују сви министри.

Краљ може у свако доба, по државној потреби, позвати Народно Претставништво.

Краљ има право распустити Народну Скупштину и наредити нове изборе. Указ о распуштању као и указ о новим изборима премапотписују сви министри.

Члан 33

Краљ не може бити у исто време поглавар друге које државе без пристанка Народног Представништва.

Члан 34

Сваки писмени чин Краљевске власти премапотписује надлежни министар односно Министарски савет.

За све чине Краљевске власти одговара Министар односно Министарски савет, који је премапотписао.

За чине Краљеве као врховног заповедника војске, одговара Министар војске и морнарице.

Члан 35

Краљ и Престолонаследник пунолетни су кад наврше 18 година.

Краљева личност је неприкосновена. Краљу се не може ништа у одговорност ставити нити Краљ може бити тужен. Ово не вреди за Краљево приватно имање.

Члан 36

У Краљевини Југославији влада Краљ Александар I из династије Карађорђево. Краља Александра наслеђује Његово мушко потомство по реду прворођења.

Члан 37

Кад Краљ нема мушког потомства Он ће одредити себи наследника из побочне линије.

У случају кад Краљ до своје смрти није одредио себи наследника, Народно Представништво, у заједничкој седници, бираће Краља из исте династије.

Члан 38

Краљевски Дом састављају: Краљица супруга, живи претци Краљеви у правој линији, из исте династије, са својим супругама, живи потомци Краљеви у правој линији са својим супругама и потомцима, рођена браћа Краљева и њихови потомци са својим супругама, сестре Краља владоца, и сви женски потомци до удаје, стриц Краља Александра I Кнез Арсен, Кнез Павле са супругом и потомцима, и то женским потомцима до удаје.

Односи и положај чланова у Краљевском Дому уређени су Статутом који прописује Краљ.

Породични Правилник Краљевског Дома — у овој свесци под III.

Члан 39

Ступајући на престо, Краљ полаже пред Народним Представништвом заклетву која гласи: „Ја (име) ступајући на престо Краљевине Југославије и примајући Краљевску власт, заклињем се свемогућим Богом, да ћу чувати изнад свега јединство народа, независност државе и целину државне области и да ћу по Уставу и законима владати, и да ћу у свима својим тежњама добро народа пред очима имати. Тако ми Господ Бог помогао. Амин!”

Члан 40

Краљ борави стално у земљи. Ако се покаже потреба да Краљ иде из земље на краће време, заступа га по праву Наследник Престола. Ако Наследник Престола није пунолетан, или ако је спречен, Краља ће заступати Министарски савет. Заступништво се врши по упустивима која Краљ даје. Ово вреди и за случај Краљеве болести, која не ствара трајну неспособност.

За време отсуства Краља или Наследника Престола, Министарски савет нема права распуштања Народне Скупштине.

Заступништво Министарског савета може трајати најдуже шест месеци. По истеку тога рока ступају у важност уставни прописи о намесништву.

ОДЕЉАК VI.

Намесништво

Члан 41

Краљевску власт врши намесништво: 1) кад је Краљ малолетан, 2) кад је Краљ због душевне или телесне болести трајно неспособан да врши Краљевску власт.

У случају кад је Краљ трајно неспособан да врши Краљевску власт, о моменту образовања и престанку намесништва решава Народно Претставништво у заједничкој седници.

Кад Министарски савет нађе да је наступио случај Краљеве неспособности, он то са-

општава Народном Претставништву заједно са мишљењем три лекара узета са домаћих медицинских факултета. На исти се начин поступа кад је у питању Наследник Престола.

Члан 42

Намесничка власт припада по праву Наследнику Престола, ако је пунолетан.

Ако Наследник Престола, из узрока побројаних у члану 41, не може да врши намесничку власт, онда ће намесничку власт вршити три лица, која је Краљ одредио нарочитим актом или тестаментом. Истовремено Краљ одређује сваком намеснику по једног заменика. На случај да се упразни место намесника и његовог заменика, Народно Претставништво бира тајним гласањем, у заједничкој седници, новог намесника од двојице преосталих заменика. Ако је у животу само један заменик онда он долази без избора на упражњено место намесника.

На случај да Краљ није одредио ни актом ни тестаментом намеснике или да услед болести или смрти одређених намесника и њихових заменика није могуће образовати намесништво од бар два намесника, Народно Претставништво бира тајним гласањем, у заједничкој седници, потребан број Краљевских намесника. Намесници могу бити само грађани Краљевине Југославије.

Пре него што узму Краљевску власт у своје руке, намесници ће пред Народним Претставништвом положити заклетву: да ће Краљу

бити верни и да ће владати по Уставу и земљским законима.

Члан 43

Ако је један од тројице намесника привремено отсутан или спречен, друга два намесника моћи ће и без њега отправљати државне послове.

Члан 44

О васпитању малолетног Краља стараће се намесници.

О имању малолетног Краља бринуће се старатељи одређени Краљевим тестаментом. Ако преминули Краљ није одредио старатеља, именоваће их намесници по саслушању Претседника Државног савета, Касационог суда и Главне контроле.

Члан 45

До ступања на дужност намесника Министарски савет ће привремено вршити, под својом одговорношћу, Краљевску власт.

Члан 46

У случају смрти или оставке Краљеве, Наследник Престола, ако је пунолетан, прима одмах Краљевску власт, објављује то народу прокламацијом и полаже прописану заклетву пред Народним Претставништвом.

Члан 47

Ако Краљ по смрти својој није оставио мушког потомства, али би Краљица у време смрти Краљеве била трудна и на случај да Краљ није актом или тестаментом одредио намеснике, Народно Претставништво бира привремено намеснике, који ће вршити Краљевску власт само до порођаја. Влада је дужна поднети Народном Претставништву пре избора намесника мишљење три лекара узета са домаћих медицинских факултета о Краљичиној трудноћи. То исто вреди и за случај када би Престолонаследник преминуо а његова би жена била трудна у тренутку смрти Краљеве.

Члан 48

У случају кад престо према одредбама овог Устава остане без наследника, Министарски савет ће узети у своје руке Краљевску власт и одмах позвати Народно Претставништво у нарочити сазив, у коме ће се решити о престолу.

Члан 49

Цивилна листа Краљева одређује се законом. Једном одређена цивилна листа не може се повисити без пристанка Народног Претставништва ни смањити без пристанка Краљевог.

Краљевски намесници ће за време вршења своје дужности примати из државне благајнице онолико колико им, на предлог Мини-

старског Савета, одреди Народно Претставништво.

Закон о повишењу цивилисте, од 14 априла 1922, С.Н.бр. 92 од 28 априла 1922.

ОДЕЉАК VII.

Народно Претставништво.

Сенаџ

Члан 50

Сенат састављају сенатори: од Краља именовани и бирани. Сенатор не може бити млађи од четрдесет година.

Одредбе о броју бираних сенатора и њиховом избору прописује се законом.

Краљ може именовати толики исти број сенатора колико их је бираних.

Нико не може бити у исто време сенатор и народни посланик.

Члан 51

Мандат бираних сенатора траје шест година. Сваке три године Сенат се обнавља изборима нових чланова за једну половину бираних сенатора.

Члан 52

Мандат сенатора од Краља именованих траје шест година. Они се могу на предлог Претседника Министарског савета разрешити

ове дужности услед физичке неспособности или ако су судом осуђени за кривична дела.

Именовани сенатори, ако су активни државни чиновници, не могу задржати чиновнички положај.

Члан 53

Сенат се састаје кад и Народна Скупштина а престаје радити кад и она.

Сенат сам испитује уредност мандата бираних сенатора и одлучује о њима.

Закон о избору сенатора, од 30 септембра 1931; закон о пословном реду у Сенату, од 3. децембра 1931.

Народна Скупштина

Члан 54

Народну скупштину састављају посланици које народ слободно бира општим, једнаким и непосредним гласањем.

Народна Скупштина бира се на 4 године. Мандат народног посланика може престаћи и раније у случајевима које предвиђа изборни закон.

Одредбе о броју и изборима народних посланика прописују се законом.

Члан 55

Право бирачко има сваки држављанин по рођењу или прирођењу, ако је навршио двадесет и једну годину старости.

Официри активни као и подофицири и војници под заставом не могу вршити бирачко право ни бити бирани.

Закон ће решити о женском праву гласа.

Члан 56

Привремено губе бирачко право: 1) који су осуђени на робију (тамницу), или затвор дужи од годину дана, док се не поврате у права, 2) који су осуђени на губитак часних права за време док траје та казна, 3) који су под стечиштем, 4) који су под старатељством и 5) који су пресудом изгубили бирачко право због изборних кривица.

Члан 57

За сенатора односно народног посланика може бити изабран само онај, који има бирачко право, без обзира је ли уведен у бирачки списак. Од сваког се сенатора односно посланика траже ови услови: 1) да је држављанин по рођењу или прирођењу Краљевине Југославије. Прирођени држављанин мора бити настањен најмање десет година, рачунајући од дана прирођења, 2) да је навршио 40 односно 30 година старости и 3) да говори и пише народним језиком.

Губитак бирачког права повлачи и губитак мандата сенатора односно народног посланика.

Сенатори и народни посланици не могу бити у исто време државни лиферанти или државни предузимачи.

Члан 58

Активни државни чиновници не могу се кандидовати за сенаторе и народне посланике.

Полициски, финансиски и шумарски чиновници, као и чиновници аграрне реформе, не могу се кандидовати, осим ако су то престали бити годину дана пре расписа избора.

Министри активни и на расположењу могу се кандидовати.

Члан 59

Сваки сенатор и народни посланик претставља цео народ.

Сви чланови Народног Претставништва полажу заклетву, да ће Краљу бити верни, да ће чувати изнад свега јединство народа, независност државе и целину државне области, да ће Устав чувати и добро народа пред очима имати.

Члан 60

Народно Претставништво сазива се Краљевим указом у престоници Београду у редован сазив сваке године двадесетог октобра.

Ако је у случају рата престоница измештена, Народно Претставништво састаје се у месту, које је Краљевим указом о сазиву одређено.

Редован сазив не може се закључити док не буде решен државни буџет.

Члан 61

Народна Скупштина прегледа сама пуномоћства својих чланова и одлучује о њима.

Члан 62

Народна Скупштина бира за сваки сазив из своје средине своје часништво.

Закон о избору народних посланика, од 10 септембра 1931, са доцнијим изменама и допунама; закон о пословном реду Народне скупштине, од 26 новембра 1931.

Члан 63

Законске предлоге подносе, по овлашћењу Краљевом, поједини министри.

Право подношења законских предлога припада сваком члану Народног Претставништва, чији предлог писмено помогне најмање једна петина чланова Сената односно Народне Скупштине.

Члан 64

Законски предлог који Народна Скупштина усвоји шаље се Сенату на рад и обратно. Ако је законски предлог усвојен у целини и од Народне Скупштине и од Сената сматра се да је Народно Претставништво предлог примило. Ако се учињене какве измене или допуне од Сената односно од Народне Скупштине, онда се законски предлог враћа Народној Скупштини односно Сенату на решавање. Када се ове измене и допуне приме од

Народне Скупштине односно Сената, сматра се да је Народно Претставништво предлог примило. На случај да се Сенат и Народна Скупштина у пријему једног законског предлога у целини или у појединостима не сагласе, сматра се да је предлог одбијен и у истом сазиву се о њему не може више поново решавати. Ако се случај понови и у идућем сазиву, о томе законском предлогу одлучиће Краљ.

Члан 65

Краљ закључује уговоре са страним државама, али је за потврду тих уговора потребно претходно одобрење Народног Претставништва. За потврду чисто политичких споразума није потребно претходно одобрење Народног Претставништва.

За уговор, да туђа војска поседне земљиште Краљевине или да пређе преко њега, потребно је одобрење Народног Претставништва.

Народно Претставништво може, кад то изискује државна потреба, одлуком у напред овласти Министарски савет, да изда мере за неодложну примену предложеног уговора.

Државна територија не може се отуђити или разменити без одобрења Народног Претставништва.

Члан 66

Законе проглашује Краљ указом који садржи сам закон решен од Народног Прет-

ставништва. Указ премапотписују сви министри. Министар правде ставља на указ државни печат и стара се о обнародовању у „Службеним новинама”.

Закон добија обавезну снагу 15 дана по обнародовању у „Службеним новинама”, ако сам закон друкчије не одреди. Дан обнародовања у „Службеним новинама” рачуна се.

Члан 67

Народно Претставништво има право анкете као и истраге у изборним и чисто административним питањима.

Члан 68

Сваки члан Сената и Народне Скупштине има право управљати министрима питања и интерпелације. Министри су дужни дати на њих одговор у истом сазиву.

Члан 69

Сенат и Народна Скупштина опште непосредно само са министрима.

Члан 70

У Сенату и у Народној Скупштини имају право да говоре само њени чланови, чланови владе и владини повереници за то Краљевим указом одређени.

Члан 71

Сенат и Народна Скупштина могу пуноважно решавати ако је на седници присутна

једна трећина свих сенатора односно посланика.

За пуноважно решење потребна је већина гласова присутних. У случају равне поделе гласова предлог, о коме је гласано, сматра се да је примљен.

Члан 72

О сваком законском предлогу мора се гласати два пута у истом сазиву пре него што се он коначно усвоји.

Члан 73

Решавање Сената и Народне Скупштине у заједничком заседању бива само за случајеве за које је изрично речено.

Заједничким заседањима председавају претседници Сената и Народне Скупштине наизменично.

Члан 74

Сенатор односно народни посланик не одговара за глас који је дао као члан Сената односно Народне Скупштине.

За све изјаве и поступке при вршењу мандата било у седницама Сената или Народне Скупштине или у одборима, или у особитом изасланству или у особитој дужности по одредби Сената или Скупштине, сенатори односно посланици одговарају Сенату односно Народној Скупштини, по одредбама пословника. За оне изјаве и поступке, који

садрже кривично дело, сенатор односно народни посланик одговара и пред редовним судовима ако Сенат односно Народна Скупштина даде за то одобрење. Но за увреде, клевете или злочине сенатор односно народни посланик одговара пред редовним судовима и без претходног одобрења Сената односно Народне Скупштине.

Члан 75

Без овлашћења Сената односно Народне Скупштине, њихови чланови не могу се за кривице учињене ван вршења мандата узимати на одговор нити лишити слободе док траје њихов мандат, осим кад се затеку на самом делу злочина или преступа. Али се и у томе последњем случају Сенат односно Народна Скупштина, ако је на окупу одмах извештава, и она даје или одриче овлашћење да се надлежни поступак продужи за време сажива.

Имунитетско право сенатора и посланика настаје даном избора односно наименовања.

Ако ко постане сенатор или посланик пре него што је над њим по каквој кривици изречена извршна пресуда, власт која врши извиђање и истрагу известиће о томе Сенат или Народну Скупштину, која даје или одриче овлашћење за продужење поступка.

Члан Сената и Народне Скупштине може се узимати на одговор само ради оног дела, за које је издан.

Члан 76

Сенату и Народној Скупштини припада искључиво право да у својој средини одржава ред преко свог претседника. Никаква оружана сила не може се поставити у згради нити у њезином дворишту без одобрења Претседника. Исто тако без његовог одобрења не могу никакви државни органи чинити у Сенату и Народној Скупштини акт власти.

Нико оружан не сме ући у зграду Сената и Народне Скупштине, осим лица која по пропису носе оружје и налазе се на служби код Сената односно Народне Скупштине.

ОДЕЉАК VIII

Управна власт

Члан 77

Краљ именује и разрешава Претседника Министарског савета и министре. Претседник Министарског савета и министри чине Министарски савет, који стоји непосредно под Краљем. Министри се налазе на челу појединих грана државне управе.

Министар може бити и без портфеља.

Министри именују ниже државне чиновнике по одредбама закона.

Министри полажу пре ступања на дужност заклетву да ће Краљу бити верни и да ће радити по Уставу и по законима.

Члан 78

Краљ и Народна Скупштина могу оптужити министре за повреду Устава и земаљских закона учињену у службеној дужности. За штете, које министар учини грађанима незаконитим вршењем службе одговара држава а министар држави.

Члан 79

Министар може бити оптужен како за време трајања своје службе тако и за пет година после одступања.

Предлог, да се министар оптужи, мора се учинити писмено и мора садржати тачке оптужења.

Кад министра оптужи Народна Скупштина, одлука о стављању министра под суд има се донети већином од две трећине од укупног броја народних посланика.

Члан 80

Ближе одредбе о министарској одговорности садржи посебан закон.

Закон о уређењу Врховне државне управе, од 31 марта 1929. — III отсек (није доведен у склад са уставним одредбама).

Члан 81

Управна власт може издавати уредбе потребне за примену закона.

Члан 82

Управа у Краљевини врши се по бановинама, срезовима и општинама.

Закон о унутрашњој управи, од 19 јуна 1929 са доцнијим изменама и допунама.

Члан 83

Краљевина Југославија има девет бановина и то:

1. Дравска са седиштем у Љубљани;
2. Савска са седиштем у Загребу;
3. Врбаска са седиштем у Бања Луци;
4. Приморска са седиштем у Сплиту;
5. Дринска са седиштем у Сарајеву;
6. Зетска са седиштем на Цетињу;
7. Дунавска са седиштем у Новом Саду;
8. Моравска са седиштем у Нишу;
9. Вардарска са седиштем у Скопљу;

Дравска Бановина: обухвата део територије ограничен, од места где северна граница среза Чабар сече државну границу, државном границом према Италији, Аустрији и Мађарској до места, где државна граница према Мађарској избија на реку Муру (с. и. од Чаковца). Од реке Муре граница иде источном односно јужном границом срезова: Лендава, Љутомер, Птуј, Шмарје, Брежице, Кршко, Ново Место, Метлика, Чрномelj, Кочевје и Логањ, обухватајући све поменуте срезове.

Савска Бановина: ограничена је са северне стране до реке Муре горе поменутом гра-

ницом Дравске Бановине. Затим граница иде реком Муром и даље државном границом према Мађарској до места где ова напушта реку Драву, одакле иде Дравом и Дунавом до северне границе среза Илока. Од реке Дунава до реке Саве граница иде источном границом срезова: Вуковар, Винковци и Жупања, обухватајући и ове срезове. Даље иде реком Савом до утока Уне, а по том Уном до североисточне границе среза Двор (ј. з. од Костајнице). Од овога места до Јадранског мора (Моралички канал) граница иде јужном границом срезова: Костајница, Петриња, Глина, Вргин Мост, југоисточном границом среза Војнић, источном границом срезова: Слуњ, Кореница и Д. Лапац. Даље граница иде јужном границом срезова Грачац и Госпић обухватајући и ове срезове. Од обале граница иде теснацом Љубашким, каналом Нова Пољана, између острва Маон и Планик и северно од острва Олиб и Слива до државне границе на Јадранско море.

Врбаска Бановина: граничи се од североисточне границе среза Двор (ј. з. од Костајнице) реком Уном до њеног утока у Саву, затим реком Савом, источном границом срезова: Дервента и Грачаница до реке Босне код села Долца. Одатле иде југозападном границом среза Маглај до тромеђе срезова: Тешањ, Маглај и Жепче. Од ове тачке граница иде северном границом срезова: Жепче, Зеница и Травник до планине Влашић (Љута Грета к. 1740); одатле граница иде преко коте 1446 источном падином Лесине (к. 1433),

к. 1057, Јелић к. 1192, к. 1018, к. 1139, Обреновац к. 1157, па преко Радање планине (к. 1366) и Игалишта (к. 1085) излази на Раковце (к. 1217). Одавде граница иде између села Подрипци и Султановићи, затим између села Гмићи и Гувна на Осој (к. 888) и даље гребеном преко Шуљаге (к. 1533), Демировца (к. 1724) и Црног Врха ((к. 1403) на М. Виторог (к. 1748). Од М. Виторога граница иде источном и југозападном границом Гламочког среза до спрам к. 1156 на планини Старетини; одатле граница пресеца у западном делу Ливањско поље и на Троглаву (к. 1913) избија на југозападну границу среза Ливно и иде њоме до на Велики Бат (к. 1851). Даље граница иде јужном и западном границом среза Бос. Петровац до тромеђе срезова Д. Лапац, Книн и Бос. Петровац. Одавде до североисточне границе среза Двор (ј. з. од Костајнице) граница иде означеном границом Савске бановине.

Приморска Бановина: са северне стране граничи се означеним јужним границама Савске и Врбаске бановине све до тромеђе између срезова: Јајце, Бугојно и Травник (Раковце к. 1217). Од овога места граница иде источном страном среза Бугојна и северном границом среза Коњиц; затим источном границом срезова Коњиц и Мостар до тромеђе срезова: Мостар, Столац и Невесиње. Даље иде границом среза Столац, обухватајући и овај срез. На Јадранском мору граница прелази Неретвљанским и Пељешачким каналом до државне границе на Јадранском мору.

Дринска Бановина: ограничена је са западне стране до реке Саве означеним границама Приморске и Врбаске бановине и даље са севера реком Савом до утока реке Колубаре. Од утока Колубаре до западне границе Приморске бановине к. 2058 на пл. Трескавици (источна граница среза Коњиц) — иде источном границом срезова: Посавског (Обреновац), Тамнавског, Колубарског (Мионица) и Пожешког, обухвата срез Љубићки, даље иде источном границом среза Трнавског и Драгачевског, па источном, јужном и западном границом Моравског среза и даље јужном границом срезова: Ариљског, Златиборског, Вишеградског, Чајничког, Рогатичког и Сарајевског.

Зетска Бановина: ограничена је са северне стране означеном јужном границом Приморске и Дринске бановине, све до тремеће између срезова: Драгачевског, Жичког и Студеничког. Од ове тремеће до државне границе према Албанији гранична линија иде источном границом срезова: Студеничког, Дежевског, Митровичког, Дреничког и Подримског, обухватајући све ове срезове. Даље граница иде државном границом према Албанији до Јадранског мора.

Дунавска Бановина: са југозападне стране ограничена је означеним границама Дринске и Савске бановине, а са северне и североисточне стране државном границом према Мађарској и Румунији до места где ова последња избија на реку Дунав. Иде Дунавом

до источне границе среза Рамског скреће на југ источном и јужном границом среза Рамског, а затим југоисточном границом среза Пожаревачког. Продужује источном границом срезова: Моравског, Лепеничког, Крагујевачког и Гружанског до Дуленског Црног Врха (к. 919) на Гледићским планинама, одакле преко Кречана (к. 760) и Брзака (к. 822) избија на границу Дринске бановине на планини Коленик код Црног Врха (к. 768).

Моравска Бановина: ограничена је са северне и источне стране државном границом према Румунији и Бугарској до јужне границе среза Лужичког (Код Дешчаног Кладенца). Одавде граница иде јужном границом срезова: Лужничког, Нишког, Добричког, Прокупачког, Косаничког, Лапског и Вучитрнског обухватајући и ове срезове и на тремећи срезова Вучитрнског, Грачаничког и Дреничког избија на означену границу Зетске бановине. Даље граница иде на север означеним границама Зетске, Дринске и Дунавске бановине.

Вардарска Бановина: ограничена је са севера означеним границама Зетске и Моравске бановине, а са истока, југа и запада државном границом према Бугарској, Грчкој и Албанији.

Спорна питања о детаљним границама појединих бановина решаваће Министар унутрашњих послова.

Члан 84

Бановине су управне и самоуправне јединице.

Нарочити закон одређује поделу бановина на срезове и општине.

Организација општинских управа и дело-круг њиховог рада уређује се особеним законом по начелу самоуправе.

Поједине градске општине могу бити законом и на другој основи уређене.

Закон о називу и подели Краљевине на управна подручја, од 3. октобра 1929;

Закон о банској управи, од 7. новембра 1929, са изменама и допунама;

Закон о општинама, од 14 марта 1933;

Закон о градским општинама, од 22 јула 1934.

Члан 85

Град Београд са Земунском и Панчевом чине посебно управно подручје. Под ово управно подручје спадаће и сва околна места, која буду из бановине издвојена и буду ушла у састав општине београдске, земунске или панчевачке.

Уредба о устројству и делокругу Управе града Београда, од 14 јануара 1930, са доцнијим изменама и допунама.

Члан 86

На челу бановине стоји бан. Он је претставник врховне власти у бановини.

Бана поставља Краљ на предлог Претседника Министарског савета.

Члан 87

Бан поставља, премешта, пензионише и отпушта управне чиновнике у бановини у гра-ницама надлежности одређене законом о банској управи.

Самоуправа

Члан 88

У свакој бановини, као самоуправном телу, постоји бановинско веће и бановински одбор.

Члан 89

Бановинско веће се бира на четири године општим, једнаким, непосредним гласањем, према одредбама закона.

Веће бира из своје средине бановински одбор, који је самоуправни извршни орган у бановини.

Бан поставља и размешта бановинске чиновнике на предлог бановинског одбора.

Члан 90

Бановинска већа могу уређивати поједине гране бановинске управе и живота бановинским уредбама на основу овлашћења закона о уређењу бановина или другим законима.

Бановинске уредбе имају у дотичној бановини силу закона. Оне не смеју противуречити ни Уставу ни постојећим законима, иначе се у том случају не могу примењивати.

Члан 91

Бановински одбор спрема предлоге бановинских уредаба, а о њима решава бановинско веће.

Бановинске уредбе проглашује и обнародује бан, који претходно тражи сагласност Државног савета по њиховој законитости. У случају да Државни савет сагласност одбије уредба се не може обнародавати.

Државни савет је дужан дати или одбити сагласност најдаље у року од месец дана. Ако се Државни савет у томе року не изјасни сматра се да је сагласност дата.

Члан 92

Државна централна власт стара се да самоуправне власти врше своје законске дужности у одређеним границама и да не повреде који општи државни интерес.

Члан 93

Бан односно законом одређени државни орган, имају права обуставити сва решења бановинског већа и бановинског одбора или општинског збора и одбора, која су противна Уставу, законима и уредбама. Против решења бана има места жалби Државном савету у законом року.

Могу се такође обуставити и она решења и изјаве, које су штетне по опште државне интересе. У том случају жалба се подноси Министру унутрашњих послова у законом року.

Бановинско веће може се Краљевим указом распустити и пре истека четворогодиш-

њег периода на предлог Министра унутрашњих послова и наредити нови избори за дотичну бановину.

Члан 94

Бановинско веће решава сваке године у свом првом сазиву бановински буџет за наредну годину по предлогу бановинских одбора.

Члан 95

Бановински буџет одобрава Министар финансија, а Главна контрола испитује његово извршење путем прегледа завршног рачуна.

Члан 96

Општине су самоуправна тела. Њима се особеним законима могу ставити у дужност и акта управне власти и оне их врше под надзором одређених управних органа.

Члан 97

Одредбе о организацији и надлежности бановинских и општинских самоуправних власти прописује закон.

Члан 98

За спорове управне природе установљавају се управни судови. Закон одређује њихова седишта, надлежност и организацију.

Члан 99

Државни Савет је врховни управни суд. Посебним законом одређује се начин постављања чланова Државног савета као и став, надлежност и поступак његов.

Закон о Државном савету и управним судовима, од 17 маја 1922 са изменама и допунама; Закон о пословном реду у Државном савету и управним судовима, од 29 маја 1929.

ОДЕЉАК IX

Судска власт

Члан 100

Судови су независни. У изрицању правде они не стоје ни под каквом влашћу но суде по законима.

Судови и судске надлежности могу се установити само законом.

Законом се прописује на који се начин бирају, постављају претседници судова и судије.

У породичним и наследним пословима муслимана суде државне шеријатске судије.

Закон о уређењу редовних судова, од 18 јануара 1929, са доцнијим изменама и допунама; закон о државном тужноштву, од 21 марта 1929; Закон о уређењу шеријатских судова, од 21 марта 1929.

Члан 101

Судије свих судова су стални. Судија не може бити лишен свога звања нити ма из кога узрока уклоњен са дужности, против своје воље без пресуде редовних судова или дисциплинарне пресуде Касационог суда. Судија не може бити тужен за свој судски рад без одобрења надлежног суда.

Судија не може, ма и привремено, бити упућен на другу плаћену или неплаћену јавну службу без свога пристанка и одобрења Касационог суда.

Судија може бити премештен само по своме пристанку.

Судија може бити у служби до навршетка седамдесет година свога живота. Пре тога рока судија се може ставити у пензију само по писменој молби или кад телесно или душевно тако ослаби да не може вршити своју дужност. Одлуку о пензионисању у овом последњем случају доноси Касациони суд.

Закон о судијама редовних судова, од 8 јануара 1929.

ОДЕЉАК X

Државно газдинство

Члан 102

Сваке године Народно Претставништво одобрава државни буџет који вреди за годину дана.

Буџет се мора поднети Народној Скупштини најдаље за месец дана од дана њеног састанка у редовном сазиву. Једновременно са буџетом подноси се Народној Скупштини на увиђај и одобрење и завршни рачун последње истекле године.

Народна Скупштина не може предложене партије увећавати а може их смањити и изоставити.

Буџет се одобрава по партијама.

Начин састава и извршења буџета прописује се законом.

Уштеда једне буџетске партије или буџетске године не може се утрошити на подмирење потребе друге партије или године без одобрења Народног Претставништва.

Закон о државном рачуноводству од 6. марта 1910 год., са изменама и допунама; закон о државном рачуноводству, од 15 јула 1934., који није ступио на снагу.

Члан 103

Док не одобри поднесени јој буџет Народно Претставништво може одобравати дванаестине за један или више месеци. Ако је Народна Скупштина распуштена пре него што је буџет решен, буџет истекле рачунске године продужује се указом најдуже за четири месеца. Ако се и у том року буџет не реши може се Краљевим указом продужити буџет до краја нове буџетске године.

Члан 104

Државни порези и опште државне дажбине установљавају се само законом.

Влада подноси Народној Скупштини од Главне Контроле оверени извештај о извршењу закључених уговора о државним зајмовима и њиховом утрошку у смислу закона.

Члан 105

Пореска обавеза је општа и све су државне дажбине једнаке за целу земљу.

Краљ и Наследник Престола плаћају државни порез на приватно имање.

Никаква помоћ стална ни привремена, никакав поклон ни награда не могу се дати из државне благајнице, ако нису основани на закону.

Закон о непосредним порезима, од 8 фебруара 1928, са доцнијим изменама и допунама; Закон о порезу на нежењена лица и ослобођењу лица са деветоро деце од пореза, од 15 децембра 1930;

Закон о државној трошарини, од 1. априла 1930, са доцнијим изменама и допунама; Уредба о бакојинским трошаринама, од 31 марта 1936;

Предлог закона о општој царинској тарифи, од 11 јуна 1925., са доцнијим изменама и допунама.

Члан 106

Државном имовином управља Министар финансија у колико то закон и другачије не нареди.

О начину отуђења државних добара доноси се нарочити закон.

Право монопола припада држави.

Руде, лековите воде и врела и природне снаге својина су државна.

Начин давања рударских, индустријских или ма којих других повластица одређује се законом.

Закон о организацији финансијске управе, од 7. децембра 1929, са изменама и допунама;

Закон о државним монополима, од 5 децембра 1931; Уредба о Самосталној монополској управи, од 25 октобра 1932., са доцнијим изменама и допунама;

Рударски законик, од 15 априла 1866, са доцнијим изменама и допунама; Уредба о надзору производње и употреби племенитих метала, од 4. августа 1934;

Закон о бањама, минералним и топлим водама, од 7 јуна 1914; Закон о искоришћавању водених снага, од 30 јула 1931.

Члан 107

За преглед државних рачуна и надзирање над извршењем државног и самоуправних буџета постоји Главна контрола као врховни рачунски суд.

Претседника и чланове Главне контроле бира Народна Скупштина из кандидационе листе, коју саставља Државни савет и на којој је предложено два пута онолико кандидата, колико је празних места.

Одредбе о саставу, надлежности и поступку Главне контроле прописује закон.

Законом се одређује у којим ће случајевима против одлуке Главне контроле имати места жалби Касационом суду.

Главна контрола прегледа, исправља и ликвидира рачуне опште администрације и свих рачунополагача према државној благајници. Она мотри да се не прекорачи ниједан издатак по буџету и да се нека сума не преноси из једне буџетске партије у другу. Она за-

вршне рачуне свих државних управа и дужна је прикупљати све потребне доказе и обавештења.

Завршни државни рачун подноси се Народном Претставништву на решење са примедбама Главне Контроле и то најдаље за једну годину, рачунајући од завршетка сваке рачунске године.

Закон о Главној контроли од 30 маја 1922 са доцнијим изменама и допунама.

ОДЕЉАК XI

Војска

Члан 108

Војна је обавеза општа по одредбама закона. Устројство и величина војске и морнарице прописује се законом. Формирање јединица у законом одређеном обиму прописује Краљ уредбом на предлог Министра војске и морнарице. Колико ће се војске држати под заставом, одређује се сваке године буџетом.

Закон о устројству војске и морнарице од 6 септембра 1929, са изменама и допунама.

Члан 109

Војни судови су независни. У изрицању правде они не стоје ни под каквом влашћу но суде по законима.

Судија првостепеног војног суда не може бити тужен за свој судски рад без одобрења

војно-апелационог суда, а апелациони судија без одобрења Касационог Суда.

Пресуде војних судова разматра у последњем степену Касациони Суд.

Закон о устројству војних судова, од 27 јануара 1901 са изменама и допунама од 30 јануара 1922.

Члан 110

Кривице које учине грађани у друштву са војником судиће грађански судови а за време рата војни судови.

Члан 111

Нико по навршетку двадесете године не може добити државну службу или у њој остати, ако по одредбама војног закона није свој рок отслужио или од војне службе ослобођен.

Члан 112

За одржавање унутрашњег реда војска се може употребити само на захтев надлежне грађанске власти.

Члан 113

Страна војска не може се узети у службу наше државе, а ни војска наше државе не може се ставити у службу неке стране државе, без претходног одобрења Народног Претставништва.

ОДЕЉАК XII

Измене у Уставу.

Члан 114

О изменама у Уставу решава Краљ са Народним Претставништвом.

Члан 115

Предлог, да се у Уставу што измени и допуни може учинити Краљ и Народно Претставништво.

У таквом предлогу морају се изреком именовати све тачке Устава, које би се имале изменити или допунити.

Ако је предлог учинио Краљ, он ће се саопштити Сенату и Народној Скупштини, па ће се затим Народна Скупштина одмах распустити и сазвати нова најдаље за четири месеца.

Ако је такав предлог потекао од Сената односно Народне Скупштине, о њему се решава на начин предвиђен за решавање законских предлога већином од $\frac{3}{5}$ од укупног броја посланика. Предлог иде затим пред Сенат односно Народну Скупштину која по њему решава већином од $\frac{3}{5}$ од укупног броја сенатора односно посланика.

Кад предлог на тај начин буде усвојен, Народна Скупштина ће се распустити а нова сазваће се најдаље у року од 4 месеца од дана када је предлог усвојен.

И у једном и у другом случају Сенат односно Народна Скупштина може решавати само о оним изменама и допунама Устава, које садржи предлог на основу којег је она сазвана.

Сенат односно Народна Скупштина доноси одлуку већином од половине више један од укупног броја својих чланова.

На случај да се Сенат и Народна Скупштина у пријему предложених измена или допуна Устава у целини или појединостима не сагласе онда је даљи поступак исти као и за законске предлоге (Члан 64).

Члан 116

У случају рата, мобилизације, нереда и побуне, који би довели у питање јавни поредак и сигурност државе или кад су до те мере у опште угрожени јавни интереси, Краљ може, у том изузетном случају, указом наредити да се привремено предузму све изванредне, неопходно потребне мере у целој Краљевини или у једном њеном делу независно од уставних и законских прописа.

Све изузетно предузете мере поднеће се накнадно Народном Претставништву на сагласност.

Прелазна наређења

Члан 117

До дана састанка Народног Претставништва Краљ издаје и проглашује законе указом.

Указ премапотписује Претседник манастирског савета, ресорни министар и Министар правде.

Члан 118

Сви постојећи закони, сем закона о Краљевској власти и врховној државној управи

од 6 јануара 1929 године, остају на снази док се редовним путем не измене или укину.

Члан 119

Одредбе члана 101 овог Устава неће се примењивати за време од пет година од дана ступања у живот овог Устава.

Закључне одредбе

Члан 120

Овај Устав ступа у живот и добија обавезну снагу кад се обнародује у „Службеним новинама.”

О извршењу овог Устава стараће се Претседник министарског савета и сви министри.

Препоручујемо Нашем Министру правде да овај Устав обнародује а свима министрима да се о извршењу његовом старају, властима заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

3. септембра 1931 г.

Александар, с. р.

у Београду

II

ЗАКОН
О УСТРОЈСТВУ ЦИВИЛНЕ КУЋЕ
ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА КРАЉА

од 28 новембра 1931

Служб. новине бр. 281 од 1.
децембра 1931 дод. ХС стр. 1797.

ЗАКОН

О УСТРОЈСТВУ ЦИВИЛНЕ КУЋЕ Њ. В. КРАЉА

§ 1.

Цивилна кућа Њ. В. Краља је посебно и самостално надлежство са делокругом означеним у овом Закону.

§ 2.

Цивилном кућом Њ. В. Краља управља Министар Двора, који се поставља Краљевим Указом на предлог Претседника Министарског савета и стоји непосредно под Краљем.

§ 3.

Цивилна кућа Њ. В. Краља дели се на три одељења и то:

1. — Канцеларију Његовог Величанства Краља;
2. — Маршалат Двора;
3. — Управу Двора.

Канцеларија Његовој Величанства Краља.

§ 4.

У послове Канцеларије Њ. В. Краља спада: пријем, припремање и достављање свију

аката, које Њ. В. Краљ издаје, потврђује или проглашује на основу Устава и земаљских закона; одликовања која Њ. В. Краљ даје по сопственој иницијативи.

На челу канцеларије Њ. В. Краља стоји начелник.

§ 5.

Канцеларија се дели на три отсека:

- 1.— Политички отсек;
2. — Административни отсек;
3. — Дворска библиотека и архива.

После првога отсека води начелник, послове другог отсека води шеф отсека; отсек Библиотеке и архиве води библиотекар.

Надлежност отсека одређује се правилником, који прописује Министар Двора.

Начелник додељује у рад предмете појединим отсецима.

Маршалат Двора

§ 6.

У послове Маршалата Двора спадају: послови протокола, церемонијала, аудијенције и путовања.

На челу овога одељења стоји Маршал Двора, који може бити и војно лице.

Управа Двора

§ 7.

У послове Управе Двора спадају: послови цивилне листе и апанаже; послови у-

праве краљевским и крунским добрима, као и добрима осталих чланова Краљевског дома; сви послови економске, финансијске и грађевинске природе, који су у вези са цивилном листом и Благајном Њ. В. Краља; поклони, милостиње и задужбине које Краљ чини из својих средстава; постављање и отпуштање особља, које се плаћа из благајне Њ. В. Краља.

Министар Двора прописује потребне правилнике за вођење појединих посебних послова Управе Двора.

На челу овога одељења стоји Управник Двора, који може бити и војно лице.

Опште одредбе

§ 8.

Особље Цивилне куће Њ. В. Краља, изузев особља које се плаћа из Краљеве благајне, спада у ред државних службеника грађанског реда; за њих у свему важе прописи Закона о чиновницима, у колико овим Законом није што друго одређено.

§ 9.

Број чиновника и осталих службеника, за које по § 8 овога Закона важе прописи Закона о чиновницима, одредиће се систематизацијом кад то буде одређено и за остале државне службенике.

§ 10.

Особљу у служби Цивилне куће, које се плаћа из Краљеве благајне, припада на име припадљивости плата, лични и породични додатак на скупоћу и специјални додатак у новцу и натури.

Министар Двора прописује правилник о службеним и дисциплинским односима овог особља и о величини њихове припадљивости.

1) Од дана ступања на снагу овог закона престаје обавеза осигурања по закону о осигурању радника свих оних лица на служби у Цивилној Кући Њ. В. Краља, која су по §-у 10 закона о устројству Цивилне Куће Њ. В. Краља од 28 новембра 1931 и правилника из истог §-а, разврстана као стални службеници.

За личне потпоре ових лица у случају болести и смрти постоји при Управи Двора Фонд послуге који замењује потпоре и остало из закона о осигурању радника. (— § 75 фин. зак. 1933/34).

§ 11.

Војна лица на служби у Цивилној кући Њ. В. Краља, задржавају ранг и припадљивости по закону о устројству војске и морнарице и стоје у дисциплинском погледу под Првим Ађутантом Њ. В. Краља.

§ 12.

Особље цивилне куће Њ. В. Краља стоји у дисциплинском односу под Министром

Двора. Претседник Министарског савета прописује уредбу о дисциплинској одговорности службеника Цивилне куће Њ. В. Краља.

§ 13.

За чиновнике Цивилне куће Њ. В. Краља прописује правила за државни стручни испит Министар Двора (§ 14 став трећи Закона о чиновницима).

Чиновницима, који буду узети из других струка за чиновнике Цивилне куће Њ. В. Краља, при повраћају у ранију струку, време проведено на служби у Цивилној кући Њ. В. Краља рачунаће се у погледу напредовања као време проведено у њиховој струци.

§ 14.

Службеници Цивилне куће Њ. В. Краља, који се плаћају из Краљеве благајне, сматрају се у погледу личне и породичне пензије као државни службеници. Све одредбе Закона о чиновницима о личним и породичним пензијама државних службеника важе и за ове службенике Цивилне куће Њ. В. Краља.

Основ за одређивање личне пензије ових службеника као и основ за улагање у чиновнички пензион фонд је њихова плата одређена по § 10 овога закона, а време проведено у ефективној служби Цивилне куће Њ. В. Краља рачуна им се као ефективна државна служба.

Пензионисаним овим чиновницима као и њиховим породицама припада лични додатак на скупоћу према одредбама које важе и за државне службенике грађанског реда, узимајући за основ лични додатак на скупоћу који им је одређен правилником прописаним по § 10 овога закона.

При преласку у државну службу време, које су ови службеници провели у служби Цивилне куће Њ. В. Краља, рачуна им се као ефективна државна служба; они не могу добити вишу положајну групу од оне коју би по одредбама Закона о чиновницима могли имати да су све време провели у државној служби.

§ 15.

Мајстори разних заната и лични шофери на служби у Двору, без свршене занатлијске школе, са мајсторским писмом или положеним мајсторским испитом у дотичној струци, шофери са положеним шоферским испитом, кад буду навршили три године непрекидне и примерне службе и оцењени као стручно спремни за послове своје струке, могу се распоредити као ниже стручно особље сходно § 45 став први Чиновничког закона почев са X. групом. Њихово даље напредовање биће по одредбама овога закона и закона о чиновницима закључно са VII групом.

Ови мајстори и шофери при прелазу у државну службу за државне мајсторе и личне

шофере ослобођавају се приправничке службе и полагања државног стручног испита.

§ 16.

Одлуке о службеним односима службеника Цивилне куће, за које важе прописи Закона о чиновницима, у колико по § 103 Закона о чиновницима спадају у надлежност Министра, доноси Претседник Министарског савета.

§ 17.

На предлог Претседника Министарског савета постављаће се Краљевим Указом чиновници почев од VII положајне групе навише; а за остале положајне групе као и пријем у службу, доносиће решење Министар Двора.

§ 18.

Претседник Министарског савета је надбодовац првог степена по државном буџету Цивилне куће Њ. В. Краља.

§ 19.

Звања Цивилне куће Њ. В. Краља, за које важе прописи Закона о чиновницима, распоређују се:

I група: Министар Двора.

II група 1 степена: Маршал Двора. — Управник Двора.

II група 2 степена: Маршал Двора. — Управник Двора.

III група 1 степенa: Маршал Двора. — Управник Двора. — Начелник Канцеларије Њ. В. Краља.

III група 2 степенa: Маршал Двора. — Управник Двора. — Начелник Канцеларије Њ. В. Краља.

IV група 1 степенa: Библиотекар. — Помоћник Управника Двора. — Шеф Отсека Канцеларије Њ. В. Краља. — Шеф Краљеве Благајне. — Управитељ Дворских пољопривредних добара.

IV група 2 степенa: Библиотекар. — Помоћник Управника Двора. — Шеф Отсека Канцеларије Њ. В. Краља. — Управитељ дворских пољопривредних добара. — Шеф Краљеве Благајне.

V група: Библиотекар. — Управитељ дворских пољопривредних добара (§ 45 став 3 Ч. з.). — Секретар (§ 45 ст. 3 Ч. з.). — Агроном Управе дворских пољопривредних добара (§ 45 ст. 3 Ч. з.). — Технички управитељ Двора (§ 45 ст. 2 и 3 Ч. з.). — Шеф Краљеве Благајне (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Благајник (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Интендант (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Шеф Дворске гараже (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Шеф Дворске коњушнице (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Надзорник Двора (§ 45 ст. 2 Ч. з.).

VI група: Управитељ Дворских пољопривредних добара (§ 45 ст. 3 Ч. з.). — Секретар (§ 45 ст. 3 Ч. з.). — Агроном Управе Дворских пољопривредних добара (§ 45 ст. 3 Ч. з.). — Технички Управитељ Двора (§ 45 ст. 2 и 3 Ч. з.). — Благајник (§ 45 ст. 2

Ч. з.). — Интендант (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Шеф Дворске гараже (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Шеф Дворске коњушнице (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Надзорник Двора (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Књиговођа Краљеве Благајне (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Помоћник интенданта (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Економ (§ 45 ст. 2 Ч. з.).

VII група: Секретар (§ 45 ст. 3 Ч. з.). — Благајник (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Агроном Дворских пољопривредних добара (§ 45 ст. 3 Ч. з.). — Технички Управитељ Двора (§ 45 ст. 2 и 3 Ч. з.). — Интендант (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Шеф Дворске коњушнице (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Књиговођа Краљеве Благајне (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Економ (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Надзорник Двора (§ 45 ст. 1 и 2 Ч. з.). — Помоћник интенданта (§ 45 ст. 1 и 2 Ч. з.). — Архивар (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Експедитор (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Кореспондент (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Лични шофер Њихових Величанстава Краља и Краљице и Њ. К. В. Престолонаследника (§ 45 ст. 1 Ч. з.).

VIII група: Пристав (§ 45 ст. 3 Ч. з.). — Књиговођа Краљеве Благајне (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Помоћник интенданта (§ 45 ст. 1 и 2 Ч. з.). — Надзорник Двора (§ 45 ст. 1 и 2 Ч. з.). — Архивар (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Експедитор (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Кореспондент (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Лични шофер Њихових Величанстава Краља и Краљице и Њ. К. В. Престолонаследника (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Складиштар (§ 45 ст. 1 Ч. з.).

IX група: Књиговођа Краљеве благајне (§ 45 ст. 2 Ч. з.). — Надзорник Двора (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Експедитор (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Кореспондент (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Лични шофер Њихових Величанстава Краља и Краљице и Њ. К. В. Престолонаследника (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Складиштар (§ 45 ст. 1 Ч. з.). — Архивски чиновник (§ 45 ст. 1 Ч. з.).

X група: Лични шофер Њихових Величанстава Краља и Краљице и Њ. К. В. Престолонаследника. — Експедитор — Кореспондент. — Складиштар. — Архивски чиновник.

§ 20.

Звање званичника имају: чувари Двора, дактилографи, стручни мајстори, машинисте, шофери и остали са квалификацијама из § 10 Ч. з.

Звања служитеља имају: лакеји, момци, кочијаши, јакачи, сеизи, собарице и остали са квалификацијама из § 11 Ч. з.

Распоред по положајним групама звања званичника и служитеља, за које важе прописи Закона о чиновницима, извршиће се Уредбом Претседника Министарског савета.

§ 21.

Накнада путних трошкова и дневница за путовања у земљи и иностранству чиновника и осталих службеника Цивилне куће Њ. В. Краља одредиће се Уредбом, коју ће прописати Претседник Министарског савета по саслушању Министра финансија.

Прелазна наређења

§ 22.

За државне службенике поменуте у § 279 Закона о чиновницима као и за остале државне службенике Цивилне куће Њ. В. Краља, важе од дана ступања на снагу овога закона, прелазна и завршна наређења Главе XII Закона о чиновницима.

§ 23.

Из укупне суме кредита одобрених на личне расходе у Глави V буџета државних расхода за 1931/32 годину вршиће се исплате припадљености чиновника распоређених по §§ 19, 20 и 21 овога Закона.

§ 24.

Чиновници, који се на дан ступања на снагу овога Закона затекну у служби Цивилне куће Њ. В. Краља на положају приправника, полажу испит за писара сходно § 46 Закона о уређењу Министарства иностраних послова.

Закључно наређење

§ 25.

Овај Закон ступа на снагу кад га Краљ потпише а добија обавезну снагу кад се објави у „Службеним Новинама”.

III

ПОРОДИЧНИ ПРАВИЛНИК

**ЗА ЧЛАНОВЕ КРАЉЕВСКОГ ДОМА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ**

од 5 априла 1930

Служб. новине, бр. 92 од 24
априла 1930 дод. XXXVI стр. 733.

ПОРОДИЧНИ ПРАВИЛНИК

ЗА ЧЛАНОВЕ КРАЉЕВСКОГ ДОМА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Члан 1

Чланови Краљевског Дома Династије Карођорђевице јесу: Краљица супруга, живи претци Краљеви у правој линији, а из исте Династије са својим супругама, живи потомци Краљеви у правој линији са својим супругама; рођена браћа Краљева и њихови потомци са својим супругама; сестре Краља Владоаца и сви женски потомци до удаје; Стриц Краља Александра I Кнез Арсен; Кнез Павле са супругом и потомцима, женским потомцима до удаје.

Члан 2

Саобразно чл. 7 Закона о Краљевској власти и о Врховној државној управи од 6 јануара 1929 Краља наслеђује Његово мушко потомство из законитог брака по реду прворођења.

О реду наслеђа важе уставна наређења.

Члан 3

Краљ Владаца је врховни старешина и заштитник свима члановима Краљевског Дома.

Краљ одређује ранг члановима Краљевског Дома.

Члан 4

Синови Краља Владаца су Краљевићи, а сви остали чланови Краљевског Дома су Кнежеви и Кнегиње од Југославије. Сви носе титулу Краљевског Височанства.

Члан 5

Без Краљевог нарочитог одобрења и пристанка ни један члан Краљевског Дома не може извршити никакво дело или поступак јавног значаја, нити ступити у какве год трајне обавезе ма према коме.

Краљ се стара свима средствима да у Краљевском Дому увек без изузетка владају правила и обзири части, реда и примерног понашања, достојни Дома Краљевског.

Члан 6

Сви чланови Краљевског Дома дужни су сматрати и поштовати у лицу Краља старешину Свога Дома и помагати Му у вршењу Његовог старешинског задатка, савршеном и беспрекорном оданошћу и послушношћу.

Члан 7

Ниједан члан Краљевског Дома не може ступити у брак без претходног пристанка и одобрења Краља.

Брак закључен противно горњем правилу носи собом искључење из Краљевског Дома, лишење почаст и повластица даних члановима Краљевског Дома.

Члан 8

Одобрење Краљево за женидбу или за удају кога члана Краљевског Дома издаје се у облику нарочитог писма, које премапотписују Патријарх и Председник Владе.

Члан 9

Кад који члан Краљевског Дома оснује засебну кућу и добије своје засебно имање, не може, тога ради, изићи испод власти Краљевске, прописане овим правилником, и дужан је послове своје куће водити уредно не дајући повода никаквим жалбама.

У противном случају Краљ има право да нареди све потребне мере за правилно вођење дотичне куће.

Члан 10

Без одобрења или пристанка Краљева, ниједан члан Краљевског Дома не може се задуживати преко могућности отплате, која се обележава четворомесечним редовним приходима дотичнога члана.

Члан 11

Ниједан члан Краљевског Дома не може примити нити наследство нити какву дотацiju без пристанка и одобрења Краља.

Члан 12

Чиновници у Двору, придодати ма коме члану Краљевскога Дома, или у засебним кућама Краљевскога Дома, биће постављени тек пошто Краљ то постављење одобри.

Члан 13

Краљ ће својом наредбом одређивати у коме ће месту који члан Краљевскога Дома становати.

Промена места становања такође ће се одобрити или одређивати наредбом Краљевом.

Члан 14

Ниједан члан Краљевскога Дома не сме се, без одобрења Краљева, стално настанити, нити се примити службе какве на страни.

И краћа путовања чланова Краљевскога Дома на страну не могу се предузимати без претходног одобрења Краљева.

Члан 15

Чланови Краљевскога Дома имају се спремити за службу или рад у војсци, у просвети, у уметности или цркви, према својим нарочитим наклоностима.

Члан 16

Према врховном правилу Краљ, као старешина Краљевскога Дома, управља васпитањем свију чланова Краљевскога Дома и онда кад опште старање о васпитању деце припада њиховим родитељима.

Члан 17

Краљ ће се старати о свима потребама деце Краљевскога Дома на случај да би остала без родитеља.

Члан 18

Краљ има неограничено право да у Краљевском Дому држи ред Краљевскога Дома достојан свима средствима којима располаже.

Члан 19

Установљава се за оцену и расправу дисциплинских иступа Дворски Савет. У Дворски савет улазе, под председништвом Краљевим, Престолонаследник (ако је пунолетан), чланови Краљевскога Дома који су навршили 21 годину, Патријарх, Министар Претседник, Министар Правде, Претседник Државног Савета, Претседник Касационог Суда. Краљева је власт да дисциплинске иступе, по прописима овога правилника, или кад то сам нађе за потребно, изнесе, савета ради, на процену и расправу овога Дворског Савета.

Члан 20

Дисциплинске казне, којима ће се Краљ служити у управи Краљевскога Дома јесу:

- а) Опомена, поверљива, или јавна за све чланове Краљевскога Дома која се записује;
- б) Укор поверљив, или јаван за све чланове Краљевскога Дома који се записује;

в) Одузимање једне трећине апанаже за време од једног до шест месеци;

г) Искључење из свих почаста на краће или дуже време, поверљиво или јавно;

д) Искључење из Краљевскога Дома на краће или дуже време, по одредби, поверљиво, познато само члановима Краљевскога Дома, или потпуно јавно, које се с побудама штампа у службеноме листу;

ђ) Искључење из Краљевскога Дома. У случају овакве казне неопходно је саслушање Дворског Савета.

Под јавности међу члановима Краљевскога Дома разуме се саопштење дотичне дисциплинске казне свима члановима Краљевскога Дома.

Члан 21

Сваку казну, коју Краљ изрекне над чланом Свога Краљевскога Дома, Краљ може по своје нахођењу и опозвати, кад се та мера оправдава разлозима поправке или уништењем узрока који су ту казну изазвали. Дворски Савет се, у овом случају саслушава, ако је случај горе поменут у чл. 20 под ђ).

Члан 22

Спорови између чланова Краљевскога Дома не могу ићи на суд. Дворски Савет има дужност да учини све да се такав спор изравна. Ако се спор не може на тај начин окончати, нарочити Изборни суд, састављен од три судије, од којих Претседника одређује Краљ,

а по једног судију свака парнична страна из редова чланова Краљевскога Дома или чланова Дворског Савета, пресуђује коначно спор. Она страна која се пресуди не покори има бити кажњена казнама под д) и ђ) чл. 20 према Краљевом нахођењу.

Члан 23

Када је Краљ малолетан, Његова права и дужности као старешине Краљевскога Дома вршиће до Његова пунолетства Краљица Мати. Ако би Краљ био без живих родитеља, власт старешине Краљевскога Дома вршиће члан Краљевскога Дома, кога је Краљ одредио. Казну под ђ) само Краљ може изрицати.

Члан 24

Као старешина Краљевскога Дома Краљ располаже свима материјалним средствима истог, и издаје све наредбе које су потребне по економским и новчаним пословима.

Члан 25

Краљу остаје право да у овом правилнику према приликама чини измене и допуне кад нађе за добро, као и да за све важније а непредвиђене случајеве издаје одлуке у споразуму са Дворским Саветом.

Члан 26

Овај правилник ступа у живот од данашњег дана, а и обавезну снагу добија одмах.

IV

ЗАКОН

О УРЕЂЕЊУ ВРХОВНЕ ДРЖАВНЕ УПРАВЕ

од 31 марта 1929

са изменама и допунама.

Служб. новине бр. 78 од 3
априла 1929 год, XXXII стр. 465.

ЗАКОН

О УРЕЂЕЊУ ВРХОВНЕ ДРЖАВНЕ УПРАВЕ

І ОДСЕК

Министарства, њихова уређења и њихова надлежност.

Члан 1

Врховна Државна Управа је подељена на 12¹⁾ Министарстава, и то: Правде, Просвете, Иностраних Послова, Унутрашњих Послова, Финансија, Војске и Морнарице, Грађевина, Саобраћаја, Пољопривреде, Трговине и Индустрије, Шума и Рудника, Социјалне Политике и Народног Здравља и Физичког васпитања народа.

Сем ових Министарстава постоји као посебно надлештво Председништво Министарског Савета.

(Допуна, зак. од 3. децембра 1931).

По наредби § 80 Зак. о буџ. дванаестинама за август 1935 — март 1935, поново је на дан

¹⁾ После установе Министарства Физичког васпитања народа било је 13 Министарстава, а са Министарством пошта, телеграфа и телефона данас их има 14.

1. септембра 1935 установљено Министарство пошта, телеграфа и телефона. Надлежност му том одредбом није одређена и она истиче из самог ресора, који му је именом додељен.

Члан 2

У надлежност Министарстава, свакога за свој делокруг, спадају послови око организовања државних власти, врховно вођење целокупне државне администрације и врховни надзор над управним властима и органима, припремање законских предлога као и послови који су посебним законима задржани за надлежност којег Министарства.

Члан 3

Нарочито спадају у смислу предњег члана у надлежност:

1. Председништва Министарског Савета:

Отправљање послова по питањима канцеларије Краљевог Двора, Канцеларије Краљевих Ордена, Државни Савет, Главна Контрола, Општа државна обавештајна служба.

Изм. зак. од 3 децембра 1931.

Закон о уређењу Претседништва Министарског савета, од 29 јуна 1935. (Пречишћено издање).

2. Правде:

Управа целокупног правосуђа сем војног, казнени и слични заводи, државно тужиоштво, управни судови, надзор над адвокатима и нотарима (јавним бележницима), међународни

правни саобраћај, уређивање зборника закона и уредаба, сарадња у стручном законодавству осталих ресора у циљу обезбеђења правилне примене земаљских закона, регулисање и надзирање правних односа свих признатих вера и сви верски-политички послови.

Уредба о уређењу Министарства правде, од 20 маја 1929.

3. Просвете:

Јавна настава, изузевши ниже и средње стручне школе, старање и надзор над књижевним, уметничким и научним друштвима и установама и просветним заводима, универзитети и друге стручне школе у рангу универзитета, музеји, позоришта и народне књижнице, читаонице и установе за просвећивање, државна штампарија, уређивање и издавање Службених Новина, старање и надзор над свима задужбинама, а у вези са Министарством које по завештају задужбином руководи.

Уредба о уређењу Министарства просвете, од 17 маја 1937.

4. Иностраних Послова:

Заступање Краљевине и њених држављана према иностранству, представљање Краља и Државе у иностранству, међународни уговори, дипломатска и консуларна струка и обавештајна служба са иностранством.

Закон о уређењу Министарства иностраних послова и дипломатских и консуларних заступништава Краљевине Југославије у иностранству, од 25 марта 1930, са изменама и допунама.

5. Унутрашњих Послова:

Одржавање јавног поретка и мира, старање о државној, личној и имовној безбедности, целокупна унутрашња управа, у колико поједини послови нису придодани другом ком Министарству, полицијска обавештајна служба у земљи, држављанство и завичајност, јавне књиге о грађанском стању становника (матрике), штампа, зборови и удружења, жандармерија, у колико се не тиче организације и дисциплине, надзор над самоуправним властима и општа статистика. У надлежност Министарства Унутрашњих Послова долазе и сви они државни послови, који се ни по изричном законском пропису, нити по сличности предмета не могу узети да долазе у ред послова којег другог Министарства. (Допуна, зак. од 3. децембра 1931).

Уредба о уређењу Министарства унутрашњих послова, од 25 јула 1929., са доцнијим изменама и допунама.

6. Финансија:

Управа државних прихода и расхода и управа државне имовине уопште, у колико нису поједини послови нарочитим законима стављени у надлежност другим Министарствима, државни кредит и новац, заступање државних материјалних интереса, државних имања и јавних фондова (државно правобраништво), државни монопол, катастар, надзор над финансијским газдовањем самоуправних власти, управа непријатељске имовине, упра-

ва ратне штете и ликвидација послова Дирекције Ратног Плена.

Закон о организацији финансијске управе, од 7. децембра 1929., са доцнијим изменама и допунама.

7. Војске и Морнарице:

Управа, командовање, организација и администрација војске и морнарице, и свих средстава народне војне силе, војна настава, војно судство, војно лекарство, војно грађевинарство, жандармерија у погледу организовања и дисциплине и гранична трупа у погледу употребе, организовања, администровања и дисциплине.

Управа цивилне авијатике.

Уредба о уређењу Министарства војске и морнарице, од 4. јула 1929.

8. Грађевина:

Пројектовање, израда и одржавање свих државних и осталих зграда, путова и осталих грађевина, уређење градова и насеља, надзор над пројектовањем, израдом и одржавањем самоуправних и приватних грађевина, надзор над јавним радом самоуправних и приватних грађевина, надзор над јавним радом самоуправних и приватних инжењера, архитеката и предузимача, уређење водених токова у циљу одбране од поплаве, искоришћавања водене снаге за све сврхе, организација и администрација употребе воде и хидротехничких објеката као и давање концесија за искоришћавање водене снаге, мелиорације у са-

радњи са Министарством Пољопривреде, Водне Задруге, снабдевање села водом.

(Измена, зак. од 8 децембра 1930).

Закон о устројству Министарства грађевина и његове спољне службе, од 16 јануара 1930., са доцнијим изменама и допунама; Уредба о подели Министарства грађевина на отсеке и одеље, од 19 марта 1936.

9. Саобраћаја:

Државна саобраћајна политика и надзор над свим железницама и воденим саобраћајним установама, одређивање и примена тарифе на државним железницама и бродовима и одобрење тарифе на приватним концесионираним железницама и бродовима у јавном саобраћају, експлоатација државних железница, пројектовање државних железница у сарадњи са заинтересованим министарствима, грађење државних железница, надзор над пројектовањем самоуправних и приватних железница, надзор над њиховом експлоатацијом, надзор над експлоатацијом и сигурношћу самоуправних и приватних бродова у јавном саобраћају, пројектовање и грађење пристаништа као и одржавање и експлоатисање пристаништа и пловних путева, унапређење туризма у сарадњи са Министарством трговине и индустрије, у права пошта, телеграфа и телефона, поштанске штедионице, чековни и клиринг промет и управа јавног аутомобилског саобраћаја.

(Измена, зак. од 8 децембра 1930).¹⁾

Уредба о организацији Министарства саобраћаја и саобраћајне службе у Краљевини СХС, од 30 марта 1927., са доцнијим изменама и допунама.

Послови пошта, телеграфа и телефона пренети су на поново установљено Министарство пошта, телефона и телеграфа, на основу § 80 Фин. зак. уз буџ. дванаестине август 1935 — март 1936.

Министарство пошта, телеграфа и телефона сачињава 15 ресор, организован Уредбом о организацији Министарства пошта, телеграфа и телефона од 9. августа 1935.

10. Пољопривреде:

Унапређење свих грана пољопривреде, нижа и средња пољопривредна настава, пољопривредна угледна државна добра и ергеле, пољопривредне огледне контролне и семенарске станице, пољопривредни кредит, пољопривредна осигурања, пољопривредна статистика, сарадња са Министарством Грађевина при мелиорацијама, аграрна политика и кооперација, аграрна реформа и колонизација, ветеринарство, надзор над свима самоуправним и приватним пољопривредним установама јавног карактера, пољска полиција, риболов и класна лутрија.

¹⁾ Закон којим се мењају закон о уређењу Врховне Државне Управе и закон о устројству Министарства Грађевина и његове спољне службе, од 8 децембра 1930 г. обнародован је у Служб. новинама од 12 децембра 1930 дод. стр. 2258.

Закон о уређењу Министарства пољопривреде, од 25 марта 1930; Уредба о делокругу рада и називу појединих отсека Министарства пољопривреде, од 25 новембра 1930.

11. Трговине и Индустије:

Спољна и унутрашња трговина, индустрија, занати, кредити и осигуравајући заводи, изузевши оне који спадају у надлежност Министарства Пољопривреде, нижа и средња стручна настава за трговину, индустрију и занатство, царинска политика у споразуму са Министарством Финансија, трговинска статистика, берзе, банкарство, заштита индустријске својине, мере и тегови, туризам, рад на трговинским уговорима, давање дозвола, грађење и вршење надзора над експлоатацијом оних приватних индустријских пруга, које нису намењене јавном саобраћају и нису ни у вези са државним и приватним пругама, које служе јавном саобраћају, Државна Хипотекарна Банка.

Уредба о организацији Министарства трговине и индустрије, од 30 априла 1919; Упуство о надлежности за послове из ресора Министарства трговине и индустрије, од 4. децембра 1929, са доцнијим изменама и допунама.

О преносу послова пројектовања и грађења железница из дот. ресора грађевина у ресор саобраћаја, коме се имало приступити од дана ступања на снагу ових измена, као и о прелазу службеника и преносу буџ. кредита, говоре §§ 3—6, који овде, због њихове привремене важности, нису унети.

12. Шума и Рудника:

Управа државних шума, управа свих самоуправних (сеоских, општинских, среских и бановинских) шума којима је држава и до сада управљала било на основу закона, било по вољи дотичног самоуправног тела, управа оних шума јавно-правних корпорација (црква, манастира, вакуфских фондова, земљишних заједница) које су и до сада биле у управи државној, управа шума крајишких имовинских општина. Врховна управна инстанција над осталим самоуправним шумама и шумама јавних корпорација као и шумама великих поседа, надзор над свима шумама по прописима закона, највиша шумарска власт у пословима шума и шумарства, највиша шумска полицијска власт, пошумљавање, уређивање бојица, лов, управа државних рудника и надзор над приватним рударским предузећима и рударским братинским касама, врховна рударска полицијска власт, нижа и средња рударска настава.

Уредба о организацији Министарства шума и рудника и подручних установа и о управи државним шумама и државним рударским предузећима, од 23 априла 1936.

13. Социјалне Политике и Народној Здравља:

Старање за убоге, инвалиде и за сирочад, хуманитарне установе, обезбеђење за случај болести, онеспособљења за рад и старости као и други облици социјалног осигурања, посредовање у набављању рада, посредовање

у питањима радничких плата и надница, инспекција рада и заштита радника, радничке коморе, старање о становима, мере против скупоће, исељеништво, врховна санитетска управа, иницијатива за санитетске послове у целој држави, уређивање бања у споразуму са Министарством Грађевина, врховни надзор над свима санитетским пословима самоуправних јединица и приватних, социјална хигијена и медицина, надзор над лекарским коморама, управа и надзор над установама за усавршавање лекара и нижег санитетског особља као и над санитетским установама за опште државне потребе, старање о извршењу санитетских закона, испитивање и сузбијање заразних болести, надзор над приватним санитетским установама, просвећивање и поучавање народа у санитетском погледу.

Закон о устројству социјалне и здравствене управе, од 19 марта 1930; Уредба о уређењу Министарства социјалне политике и народног здравља, од 31 октобра 1934.

14. Физичког васпитања народа:

Старање о физичком васпитању народа, надзирање физичког васпитања младежи у школама, по споразуму са министрима у чију надлежност те школе долазе, одобравање удружења и других установа, којима је циљ физичко васпитање народа (соколства, спортских удружења, стрељачке дружине, добровољачка ватрогасна друштва и слично) и надзор над таквим удружењима и установама, извршење Закона о Соколу Краљевине Југославије од

5 децембра 1929 године. (Допуњен, зак. од 3 децембра 1931).

Уредба о уређењу Министарства физичког васпитања народа, од 19 марта 1932.

— § 4 Одредаба о изменама, — на крају ове свеске.

Члан 4

Укинут — зак. од 3 децембра 1931.

Члан 5

Претседништво Министарског Савета и поједина Министарства деле се на онолико одељења колико је потребно према природи и врсти њихових послова. Број одељења, њихов назив и надлежност прописује Уредбом Претседник Министарског Савета. Истом Уредбом прописује се код којих ће се Министарстава установити засебне дирекције (генералне дирекције) и одредити њихов назив као и њихова надлежност. Измене уређења Претседништва Министарског Савета и појединих Министарстава по овој Уредби може се извршити само законом. Нова одељења или нове дирекције могу се установити само на основу кредита одобреног у буџету за тај циљ.

Одељења деле се према потреби службе у одсеке или реферате. Број и делокруг њихов, затим број места и врсте положаја у Министарству као и потребне квалификације за особље, министарства, прописује уредбом сваки министар за своје министарство у сагласности са Претседником Министарског Савета. Исто ће тако код министарстава, код

којих су установљене засебне дирекције, ресорни министар у сагласности са Председником Министарског Савета уредбом прописати поделу ових дирекција у одељења, одсеке или реферате, делокруг рада ових одељења, одсека и реферата као и број места и врсте положаја у тим дирекцијама.

Члан 6

Ради правилног, брзог и једнообразног рада, Претседник Министарског Савета прописиће Уредбу о административном пословању у свима Министарствима.

II ОДСЕК

Министри, Министарски Савет и Председник Министарског Савета, Помоћници Министара

Члан 7

На челу Врховне Државне Управе стоји Председник Министарског Савета, који у исто време управља пословима Претседништва Министарског Савета.

Министар се поставља за једно од министарстава побројаних у члану 1., но Министар може бити и без портфеља.

Краљ именује Председника Министарског Савета и остале Министре. Све указе о именовању Председника Министарског Савета, министара и њихових заступника, као и о уважењу оставке кога од њих премапотписује Председник Министарског Савета.

Ступајући на дужност, Претседник Министарског Савета и Министри полажу заклетву да ће Краљу бити верни и да ће радити по Уставу и по законима. (Изм. и доп., зак. од 3 децембра 1931).

Члан 8

Сви Министри заједно са Претседником чине Министарски Савет. (Допуна зак. од 3 децембра 1931).

Седнице Министарског Савета држе се под претседништвом Краља или Претседника Министарског Савета.

Члан 9

Министарски савет има за задатак да одржава јединство и једнообразност у пословима свих министарстава. Законски предлози и предлог буџета морају се претходно претресати у Министарском савету. Поред тога, у Министарском савету претресаће се и предмети за које специјални закони то предвиђају, или за које Краљ или Претседник Министарског савета то нађе за сходно. Министарски савет не издаје никакве административне акте у своје име, већ даје само претходни пристанак за министарске предлоге Краљу или претходно одобрење министарских аката.

Министарски савет може предмете који се по специјалним законима имају претресати у Министарском савету пренети на ресорне министре, да о њима без његове сагласности односно одобрења одлучују. (Измена, зак. од 3 децембра 1931).

§ 2 Одредаба о изманама — на крају ове свеске.

Члан 10

У сваком Краљевом или министарском акту коме по чл. 9 претходи претрес у Министарском савету мора бити назначено да је Министарски савет саслушан односно да је дао своје одобрење. (Измена, зак. од 3 децембра 1931).

Члан 11

Кад је Председник Министарског савета одсутан ван земље или спречен да врши дужност за дуже време, заступа га Министар, кога Краљ указом одреди на предлог Претседника Министарског Савета. Код привремене спречености Председника Министарског савета заступа Министар најстарији по постављењу.

Члан 12

Сваки Министар је самосталан старешина свога ресора. Сви званични акти његовога ресора издају се под његовим потписом или у његово име.

Министру који одсуствује одређује Краљ на предлог Председника Министарског савета за заступника једног од министара.

Члан 13

При појединим министарствима могу се, према потреби, поставити помоћници министара. (Измена, зак. од 3 децембра 1931).

Члан 14

У министарствима где постоји помоћник води он по овлашћењу Министра и надзор над свима посебним одељењима и стара се о складности и једнообразности њиховог рада.

Све званичне акте које Министар није задржао за свој потпис или потпис начелника одељења, потписује помоћник министров. (Измена, зак. од 3 децембра 1931).

III ОДСЕК

Министарска одговорност¹⁾

Члан 15

Министри су одговорни Краљу.

Краљ може оптужити министре за повреду земаљских закона учињену у службеној дужности. За штете које министри учине другима повредом своје службене дужности, одговара држава.

Члан 16

Министар може бити оптужен како за време трајања своје службе тако и за пет година после одступања.

Члан 17

У свима случајевима, у којима је дело за које Министар одговара, кажњиво према прописима појединих закона, Министар ће се казнити казном, коју ови прописи прописују.

¹⁾ III Одсек није доведен у склад са Уставним наређењима о министарској одговорности.

За она дела која нису предвиђена по постојећим законима, министар ће се казнити затвором до 5 година.

Министар који буде осуђен на казну затвора, губи способност за јавна звања за 5 година, рачунајући од дана издржане или опростене казне.

Члан 18

Поред кривичне одговорности, за дела која овај закон предвиђа, Министар је и грађански одговоран за штету нанету држави.

Члан 19

Одговорност министрова у случајевима, који се казне по казеном (кривичном) законнику, не заклања од одговорности и казне подручне органе, који су наредбу министрову извршили или који су као референти поднели министру неистинити извештај и тиме га навели на кривицу.

Члан 20

Оптужбу Краљеву премапотписује Председник Министарског Савета. У оптужби ће се изложити сва дела за која се министар оптужује.

Краљ кад оптужбу чини именује истовремено три државна саветника и три касационе судије за чланове Државног Суда, који по чл. 17. Закона од 6. јануара 1929. год., о Краљевској Власти и о Врховној Државној Управи има да суди министрима, а исто толико заменика као и једнога члана Касационог суда за државног тужиоца. Председник Каса-

ционог Суда је Председник Државног Суда. Док не буде образован један Касациони Суд за целу државу, дужност председника Државног Суда врши председник Касационог Суда у Београду.

Државни Суд суди у Престоници.

Секретарску дужност вршиће главни секретар Државног Савета, а ако је он спречен, први секретар Касационог Суда.

Члан 21

Председник Државног Суда сазива Државни Суд најдаље за 8 дана пошто му Председник Министарског Савета достави Краљеву оптужбу.

Члан 22

Како оптужени министар или његов бранитељ, тако и државни тужилац имају право захтевати, да се од суђења искључи онај члан Државног Суда за кога се може навести један од ових основа изузећа и то:

а) Да је кажњивим делом повређен или оштећен;

б) Да је оптуженоме род по крви у правој линији до кога било степена, у побочној линији до 4. степена закључно, а по тазбини до 3. степена закључно;

в) Да је оптуженом или оптужени њему крштени кум или да је један другоме децу; крштавао;

г) Да је са оптуженим у доказаном личном непријатељству.

Ово се искључење мора тражити одмах у почетку ислеђења или претреса.

Државни ће Суд решити има ли места искључењу или нема.

Члан 23

Оптужени министар мора се лично позвати. Ако не престане на позив Суда, суђење ће се извршити у његовом одсуству. Ако оптужени не одреди сам себи браниоца, одредиће му га Суд по службеној дужности.

Члан 24

Државни Суд одређује као иследног судију једног од оних чланова касационог суда који нису ушли у састав Државног Суда.

Члан 25

Државни Суд ће саопштити оптуженоме министру у препису тужбу и одредити му у исто време рок, у коме он има поднети свој писмени одговор. Овај рок не може бити мањи од 12 ни већи од 30 дана.

Одговор ће се одмах доставити у препису државном тужиоцу.

Члан 26

Све државне и самоуправне власти дужне су дати помоћ Државном Суду у вршењу његовог судијског посла.

Члан 27

Кад Државни Суд буде свршио потребно ислеђење, одредиће и у Службеним Новинама објавиће дан претреса. Оптужени министар, његов бранилац, државни тужилац и сва лица, која се било као сведоци, било као вештаци имају саслушати на претресу, биће позвани нарочитим позивом.

Члан 28

За поступак пред Државним Судом вредиће прописи Закона о судском кривичном поступку од 16. фебруара 1929. године, у колико није у овоме Закону што друкчије наређено.

Државни тужилац не може у овоме поступку одустати од оптужбе.

Члан 29

Пресуда Државног Суда одмах је извршна. Она се саопштава Председнику Министарског Савета на извршење.

Члан 30

Државни Суд престаје чим изрекне пресуду и сва акта о суђењу предају се Председнику Министарског Савета на чување.

IV ОДСЕК

Прелазна и завршна наређења

Члан 31

Кад овај Закон добије обавезну снагу, све досадашње Уредбе о устројству министарстава важе и даље до дана ступања на снагу уредаба поменутих у члану 5., у колико нису противне овом Закону.

Члан 32

Даном ступања на снагу овога Закона престају досадашња министарства: за Аграрну Реформу, Вера, Пошта и Телеграфа¹⁾ и Народног Здравља. Истим даном приступиће се преношењу њихове надлежности у ресор Министарстава са којима се спајају и то под управом ових министарстава. Истим даном приступиће се такође и преношењу појединих грана послова из једног министарства у друго у случајевима, где је овим Законом прописано овакво преношење; ово преношење вршиће се под управом Министарства, на које се преноси дотична грана послова.

Члан 33

Службеници укинутих министарстава односно надлештава која се преносе на друга министарства прелазе, у колико буду задржани, у министарства са којим је укинато Министарство спојено, односно на које је надлештво пренесено.

¹⁾ Поновно установљено 1935.

Члан 34

Кад овај закон добије обавезну снагу, данашњи Државни Подсекретар Министарства Финансија постаје први помоћник Министра Финансија, али задржава све принадежности које је до сада имао.

Члан 35

Даном ступања на снагу овога закона сви кредити укинутих министарстава односно надлештава пренесених у друга Министарства, предвиђени у буџету државних расхода за 1929/30. год. као и њихови приходи у буџету прихода за исту годину преносе се и имају се сматрати као саставни део министарстава под која потпадају по овоме закону и њима располажу министри под чију надлежност долазе та министарства и надлештва.

Овлашћује се Министар Финансија да пропише све потребне одредбе о овим променама у буџету.

Члан 36

Овај закон ступа у живот и добија обавезну снагу кад се обнародује у „Службеним Новинама”.

6.

ОДРЕДБЕ ЗАКОНА

О УКИДАЊУ, ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ЗАКОНСКИХ
ПРОПИСА КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ВРХОВНУ
ДРЖАВНУ УПРАВУ

од 3 децембра 1931. — С. Н. 1931 дод. стр. 1867.

§ 2

Укидају се:

1) Закон о постављању, премештању, превођењу на другу дужност или струку, стављању на расположење, пензионисању, и отпуштању државних службеника од 12 јануара 1929 године;

2) Закон о измени законских одредаба којима се прописује саслушавање или одлучивање Министарског савета односно сагласност Финансијског одбора Народне скупштине од 27 јануара 1929 године, и добијају поновну снагу законске одредбе које су тим законом измењене, ако није који предмет доцнијим законом пренет на надлежног министра, да о њему самостално одлучује.

У колико је законима донесеним по ступању на снагу поменутог закона од 27 јануара 1929 године предвиђено доношење одлука по саслушању Председника Министарског савета или по његовој сагласности или по његовом одобрењу, или доношење одлука од стране Председника Министарског савета по предлогу надлежног министра, такве одлуке доносиће се по ступању на снагу овог закона по претходном саслушању односно одобрењу Министарског савета, а у колико је тим законима предвиђено овлашћење за Председника Министарског савета да издаје уредбе, од дана ступања на снагу овога закона ово овлашћење важи за Министарски савет.

3) Закон о изменама и допунама о уређењу Председништва Министарског савета од 16 фебруара 1931 године, којим је установљено Министарство при Претседништву Министарског савета и добијају поновну снагу законски прописи који су тим законом измењени.

§ 4

Уређење Министарства физичког васпитања народа прописаће се уредбом коју ће издати надлежни министар, по одобрењу Министарског савета. Овом уредбом ће се предвидети звања у том ресору и њихов распоред у смислу Закона о чиновницима.

До доношења буџета за годину 1932/33, сви лични и материјални расходи Министарства за физичко васпитање народа падају на

терет резервних буџетских кредита буџета за годину 1931/32.

§ 5

У колико је законима изданим пре закона поменутог у тачци 2 § 2 предвиђена сагласност финансијског одбора Народне скупштине, до конституисања таквог одбора у Народном претставништву даваће сагласност Министарски савет.

§ 6

За изашиљање у иностранство чиновника или других лица као делегата или по ком другом службеном послу потребна је претходна сагласност Претседника Министарског савета.

§ 7

На дан ступања на снагу овог закона, одељење опште државне статистике при Претседништву Министарског савета, као и службеници тог одељења, прелазе у састав Министарства унутрашњих послова. Законски прописи који се односе на одељење опште државне статистике и његове службенике остају у важности. Кредити буџета државних расхода за 1931/32 годину који се односе на одељење опште државне статистике имају се сматрати као саставни део кредита Министарства унутрашњих послова и њима располаже Министар унутрашњих послова.

§ 8

Овај Закон ступа у живот када се обнародује у „Службеним Новинама”, а добија обавезну снагу на дан 3 јануара 1932 године. Истога дана престају важити сви закони и уредбе по предмету овог закона, у колико су њему противни.

РЕГИСТАР

(Бројеви у загради означају чланове, — ван заграде стране).

Амнестија, (30) 16;

Анкета, нар. претставништва (67) 30;

Бан, (86) 40;

Бановине, (82, 83) 35, (84) 39;

Бановински одбор, (88) 41, веће (88) 41;

Бање, (106) 47;

Београд, (85) 40;

Бирачко право, (55) 25, ко губи привремено (56) 26;

Брак, (21) 13; чланова Краљ. Дома (7, 8) 70, 71;

Буџет, бановински (94, 95) 43, државни (102, 103) 45,
46, (107) 48, решавање (60) 27;

Вакацио легис, (66) 30;

Ванредно стање, (116) 52;

Васпитање, малолетног краља (44) 22, чланова Краљ.
Дома (16) 72;

Вардарска бановина, (83) 39;

Вере, (11) 7;

Вероисповести, признате (11) 7;

Верски поглавар, ако је у иностранству (11) 8;

Владин повереник, у нар. претставништву (70) 30;

Војна, обавеза (108) 49, (11) 50, сила (29) 16;

Војни судови, (109) 49;

Војници, под заставом немају бирачко право (55) 26;
Војска, 49, кад се може употребити за одржање
 унутрашњег реда (112) 50, стража (113) 50;
Врбаска бановина, (83) 36;
Врх. држ. управа, уређење 29 и даље, 81;

Главна контрола, (107) 48;
Грађанска права, не зависе од исповедања вере (11) 7;
Грб, Краљевине (2) 5;

Дворски савет, (19) 73;

Деца, (21) 13;

Дисциплинска власт, Краљева 73 и даље, казне за чла-
 нове Краљ. Дома (20) 73;

Договор, в. удруживање;

Дотације, чланови Краљ. Дома кад могу примити (11)
 71;

Дравска бановина, (83) 35;

Дажбине државне, (104) 46;

Држављанство, (4) 6, иступање (20) 13;

Државна, власт (20) 15, помоћ признатим вероиспове-
 стима (11) 8, служба (19) 13, територија отуђење
 или размена (65) 29, форма (1) 5, целина (29) 16;

Државни, савет (99) 43; суд за министре (20, 21) 95;

Државно газдинство, 45;

Дринска бановина, (83) 38;

Дугови, чланова Краљ. Дома (10) 71;

Дунавска бановина, (83) 38;

Експропријација, (22) 14;

Екстрадиција, в. издавање;

Завршни рачун, (107) 49;

Задржање од извршења, бановинских Уредаба и од-
 лука (93) 42;

Заклетва, коју полаже Краљ (39) 19, коју полажу на-
 месници (42) 21, коју полажу сенатори и нар. по-
 сланици (59) 27, министара (7) 90, (77) 33;

Законе, проглашује Краљ (66) 29, ранији остају на сна-
 зи (118) 52;

Законодавна власт, (26) 15, поступак (64) 28, (71—72) 31;

Законске предлоге, ко подноси (62) 28;

Заседање, заједничко Сената и Скупштине (32) 17,
 (73) 31;

Заступање, Краља (40) 20, намесника (43) 22;

Застава, државна (2) 5;

Збор, в. удруживање;

Званичници, цивилне куће (20) 65;

Звања, цивилне куће — распоред 62 и даље;

Земун, (85) 40;

Зетска бановина, (83) 38;

Избор, новог Краља, (37) 19;

Избори, после распуштања нар. скупштине (32) 17;

Изборна начела, (54—57) 25;

Изгнанство, из државе (9) 7;

Издавање, својих грађана (20) 13;

Измене Устава, 50 и даље;

Имање, малолетног Краља (44) 22, чланова Краљ. До-
 ма (9) 71;

Имовина државна, (106) 47;

Имунитет, сенатора и посланика (74, 75) 31, 32;

Интервенција, државе у привредним односима (23) 14;

Интерпелације, (68) 30;

Истраге, нар. преставништва (67) 30;

Једнакост, грађана пред законом (4) 6;

Језик, службени (3) 6;

Казна, установљава се законом (8) 7;
Кандидовати, ко се не може (58) 27;
Кворум, Сената и Скупштине (71) 30;
Краљ, (26) 15, 16 и даље, (105) 46, не може бити и главар друге државе (33) 18, оптужује министре (15) 93;
Краљица, кад врши старешинску власт у Краљ. Дому (23) 75;
Краљевски Дом, (38) 19, чланови (1) 69;
Лековите воде, (106) 47;
Лиферанти, државни не могу бити сенатори ни нар посланици (58) 27;
Лична слобода, (5) 6;
Личност, Краљева (35) 18;
Лишење слободе, (5) 6;
Мајстори, у служби цивилне куће 61;
Мандат, бановинског већа (89) 41, нар. посланика колико траје (54) 25; сенатора и нар. посланика ко стиче (57) 26, сенатора колико траје (51, 52) 24, сенатора — престанак (52) 24;
Маршалат, (6) 58;
Међународни односи, (31) 17;
Место, у коме се сазива нар. претставништво (60) 27;
Министар Двора, (2) 56;
Министарска одговорност, (78—80) 34, 93 и даље;
Министарски савет, (8, 9, 10) 91, (77) 33, кад врши краљевску власт (45) 22, (48) 23, кад заступа Краља (40) 20, саслушање (2) 100, 101;
Министарства, 79, која су раније постојала кад су укинута (32) 98, унутрашња организација (5) 89;
Министарство, Војске и Морнарице, (3) 83, Грађевина (3) 83, Иностраних послова (3) 81, Пољопривреде

(3) 85, Пошта, телегр. и телефона (3) 85, Правде, (3) 80, Просвете (3) 81, Саобраћаја (3) 84, Соц. политике и нар. здравља (3) 87, Трговине и индустрије (3) 86, Унутрашњих послова (3) 81, Физичког васпитања народа (3) 88, (4) 101, Финансија (3) 82, Шума и рудника (3) 86;
Министри, (27) 16, (77) 33, (78—80) 34, 90, заступање (12) 92;
Мир, закључује Краљ (31) 17;
Молбе, грађани могу подносити свима властима (14) 10;
Монопол, (106) 47;
Моравска бановина, (83) 39;
Надзор, над самоуправом (91, 92, 93) 42;
Наименовање, бана (86) 40, бановинских чиновника (89) 41, (87) 41, министара (7) 90, (77) 33, намесника (42) 21, нижих држ. чиновника (77) 33, сенатора (50) 24, судија (101) 44;
Накнада, путних и селидб. трошкова службеника цивилне куће (21) 65, штете од државе (18) 13;
Намештеници, плата (49) 23;
Намесништво, 20 и даље, наименовање (42) 21;
Народна Скупштина, (26) 15, (54—62) 25—28;
Народни посланици, избор (54) 25;
Народно, јединство, (29) 16, претставништво (26) 15, (32) 17, 24 и даље, (70) 30, кад бира намеснике (42) 21, (47) 23;
Наследник престола, (105) 46, кад врши намесничку власт (42) 21, кад заступа Краља (40) 20;
Наследство, чланови Краљ. Дома кад могу примити (11) 73, престола (36, 37) 18, кад Краљ умре без мушког потомства (47) 23, кад престо остане без наследника (48) 23;

Наука, (15) 10;
Независност, војних судија (109) 49, судска (100, 101) 44, (119) 53;
Ненадлежни суд, ником не може судити (6) 6;
Неспособност, Краља кад наступи (41) 20;

Облик, владавине (1) 5;
Обнављање, Сената (51) 24;
Оверавање, посланичких пуномоћстава (61) 28, сенаторских пуномоћстава (53) 25;
Одговорност, Краља (35) 18, за Краљеве чине (34) 18, министара (78—80) 34, 93 и даље, сенатора и посланика (74—75) 31, 32;
Одобрење, државног буџета (102, 103) 45, 46, Краља кад је потребно члановима Краљ. Дома (5, 9, 10, 11, 13, 14) 70, 71, 72;
Опсадно стање, (116) 52;
Општина, (82) 35, (84) 40, (96) 43;
Оружан, нико не може ући у зграде нар. претставништва (76) 33;
Особље, цивилне куће 58 и даље;
Отуђење, држ. добара (106) 47;
Официри, немају бирачко право (55) 26;

Панчево, (85) 40;
Питања, сенатора и посланика (68) 30;
Племство, се не признаје (4) 6;
Повреда, Устава, (10) 7;
Подофицири, немају бирачко право (55) 26;
Политичка агитација, духовника (11) 8;
Политички споразум, са страним државама (65) 29;
Помиловање, (30) 16;
Помоћници министара, (13, 14) 92;
Порез, (104, 105) 46;

Породица, (21) 13;
Породични правилник, за чланове Краљ. Дома (38) 19, 69;
Посланица, Краљева (32) 17;
Пословник, сената и скупштине (76) 33;
Поступак, министарске одговорности 95 и даље;
Потврђивање закона, (29) 16;
Право гласа, в. бирачко право;
Предлог, за измену Устава (115) 51;
Претседник Мин. савета, (7) 90, (77) 33, заступање (11) 92, пренос надлежности на Мин. савет 100, 101, надлежност (3) 80;
Преимућства, по рођењу не признају се (4) 6;
Премапотписивање, (34) 18;
Престолонаследник, в. наследник престола;
Престона беседа, (32) 17;
Пресуде, војних судова (109) 50;
Претрес, стана (10) 7;
Привредно веће, (24) 15;
Привремено намесништво, (47) 23;
Приморска бановина, (83) 37;
Природне снаге, (106) 47;
Притвор, незаконит (5) 6;
Проглашење, закона (29) 16;
Прокламација, о ступању на престо (46) 22;
Промулгација, (29) 16, (66) 29;
Просвета, (16) 10;
Протеривање, кад је допуштено (9) 7, в. изгнанство;
Пунолетство, Краља и Престолонаследника (35) 18;

Распуштање, бановинског већа (93) 42, нар. скупштине (32) 17, (40) 20;
Рат, оглашује Краљ (31) 17;

Редован сазив, не може се закључити пре решења буџета (60) 27;

Руде, (106) 47;

Сазив, Нар. претставништва (32) 17, (60) 27, сената (53) 25;

Савска бановина, (83) 35;

Самоуправа, 41 и даље;

Санкција законодавна, (29) 16;

Саслушање, мора претходити свакој осуди (7) 6;

Својина, (22) 13;

Сенат, (26) 15, (50—53) 24, 25;

Сенатора, каквих има (50) 24;

Слобода, вере и савести (11) 7, лична (5) 6, науке (15) 10, рада (23) 14, уговарања у привредним односима (23) 14, удруживања, збора и договора (13) 9, уметности (15) 10, штампе (12) 9;

Служитељи, цивилне куће (20) 65;

Спорови, између чланова Краљ. Дома (22) 74;

Срезови, (82) 35;

Стан, је неповредан (10) 7;

Становање, чланова Краљ. Дома (13) 72;

Старатељи, имовине малолетног Краља (44) 22;

Старешинска власт, кад је Краљ малолетан (23) 75, Краљева (6) 70;

Статистика, општа — пренос у Мин. унутр. послова (7) 102;

Ступање, на престо, новог Краља (46) 22, на снагу закона (66) 30;

Судови, (100) 44, војни (109) 49;

Судије, (101) 44, војне (109) 49;

Судска власт, (28) 16, 44, независност (119) 53;

Тајна, писама, телеграфа и телефона (17) 12;

Титуле, чланова Краљ. Дома, (4) 70, се не признају (4) 6;

Тужба, државних органа (18) 12;

Уговоре, са страним државама ко закључује (65) 29;

Удруживање, (13) 9;

Указ, о сазиву нар. претставништва (32) 17;

Уметност, (15) 10;

Управа, како се врши (82) 35, Двора (7) 58;

Управна власт, 33 и даље, (27) 15;

Управни судови, (98) 43;

Уредбе, бановинске (90, 91) 41, 42, ко издаје (81) 34, ко може издавати (90) 41;

Устројство, војске и морнарице (108) 49, цивилне куће — закон 56;

Цивилна, кућа 56, организација 56, листа (49) 23;

Часништво, нар. скупштине (62) 28;

Чиновници, (19) 13, (29) 16, (77) 33, (87) 41, кад постану сенатори (52) 25, придодати члановима Краљ. Дома (12) 72, цивилне куће 58 и даље;

Школе, (16) 10;

Штампа, (12) 9.

САДРЖАЈ

Страна

I

УСТАВ КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Одељак I. Опште одредбе	5
Одељак II. Основна грађанска права и дужности	6
Одељак III. Социјалне и економске одредбе	13
Одељак IV. Државна власт	15
Одељак V. Краљ	16
Одељак VI. Намесништво	20
Одељак VII. Народно Претставништво	24
Сенат	24
Народна Скупштина	25
Одељак VIII. Управна власт	33
Самоуправа	41
Одељак IX. Судска власт	44
Одељак X. Државно газдинство	45
Одељак XI. Војска	49
Одељак XII. Измене у Уставу	50
Прелазна наређења	52
Закључне одредбе	53

II

ЗАКОН О УСТРОЈСТВУ ЦИВИЛНЕ КУЋЕ
Њ. В. КРАЉА 57—67

Канцеларија Њ. В. Краља	57
Маршалат Двора	58
Управа Двора	58
Опште одредбе	59
Прелазна наређења	67
Закључно наређење	67

III

ПОРОДИЧНИ ПРАВИЛНИК
ЗА ЧЛАНОВЕ КРАЉЕВСКОГ ДОМА
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ 71—77

IV

ЗАКОН
О УРЕЂЕЊУ ДРЖАВНЕ ВРХОВНЕ
УПРАВЕ 81—101

I. Одсек: Министарства, њихова уређења и њихова надлежност	81
II. Одсек: Министри, Министарски савет и Претседник Министарског савета, помоћници Министара	92
III. Одсек: Министарска одговорност	95
IV. Одсек: Прелазна и завршна наређења	100

ОДРЕДБЕ ЗАКОНА
О УКИДАЊУ, ИЗМЕНИ И ДОПУНИ ЗА-
КОНСКИХ ПРОПИСА, КОЈИ СЕ ОДНОСЕ
НА ВРХОВНУ ДРЖАВНУ УПРАВУ 102
РЕГИСТАР

Ревизија последњег табака одо-
брена 5. октобра 1937 год.

Handwritten signature and number:
35356